

INSPIRERENDE

PRAKTIJKEN

BOUWSTEEN 1

Bewustzijn creëren en
erkenning geven

BOUWSTEEN 2

Op maat van elk kind en
zijn/haar context

BOUWSTEEN 3

Nesten rondom nesten:
creëer netwerken rondom
kinderen en gezinnen

BOUWSTEEN 4

Inzetten op vaardigheden
voor veerkracht: veilige
relaties en regulatie van stress

BOUWSTEEN 5

Creëer als dienst-
en hulpverlener de
nodige allianties

BOUWSTEEN 6

Van vroegsignalering
tot herstel

BOUWSTEEN 7

Samen lerend doen
wat werkt

BOUWSTEEN 8

Versterk medewerkers
en organisaties

BOUWSTEEN 1

Bewustzijn creëren en erkenning geven

Werken aan een groeiend bewustzijn

Forumtheater

Een forumtheater is een methodiek om een gesprek aan te gaan over gevoelige thema's en te zoeken naar oplossingen. De theaterstukken brengen verschillende onderwerpen in beeld, zoals vechtscheiding, seksueel misbruik, de positie van jongeren in de bijzondere jeugdzorg etc. De voorstellingen komen tot stand op basis van eigen ervaringen van de toneelspelers. De scènes worden besproken met het publiek en het publiek kan toneelspelers vervangen. Op die manier kan er een ander einde ontstaan. De voorstellingen worden begeleid door een ervaren gespreksleider.

De kernboodschap die de toneelspelers willen meegeven aan het publiek: je bent niet de enige en het is niet jouw schuld.

- **Initiatiefnemer:** productie Har Tortike. In België bestaan er diverse Forumtheater groepen waaronder het Forumtheater jongerengroep in Antwerpen, i.s.m. jeugdzorg Emmaüs Antwerpen en de Vrouwengroep Brussel, samen met Avansa Citizienne.
- **Doelgroep:** een divers publiek, van gedetineerden tot tieners en mama's uit de buurt
- **Doelstelling:** moeilijke thema's bespreekbaar maken, mentaliteitsverandering teweegbrengen, probleemoplossende en sociale vaardigheden aanreiken, de weerbaarheid vergroten en het actief burgerschap stimuleren
- **Methode:** participatief theater

Voor meer informatie :

<https://www.avansa-citizienne.be/forumtheater-de-documentaire> & <https://forumtheater.be/>

STUK

Jongeren zeggen neen tegen geweld in de opvoedingsomgeving en ze komen op voor jongerenrechten. Dit is de basis van Stichting STUK.

‘We dachten dat we de enige waren met wat we thuis meemaakten’, aldus jongeren. En toch is het niet zo. Honderdduizend Nederlandse en Vlaamse jongeren maken elke dag verwaarlozing, mishandeling, misbruik en vernedering mee. Hun rechten worden geschonden, thuis maar ook elders, en dat is niet normaal. Daarom delen ze hun ervaringen, om elkaar en anderen steun te geven.

- **Initiatiefnemer:** Stichting Stuk
- **Doelgroep:** breed publiek, van jongeren, tot jeugdrechters, universiteiten en beleidsmakers
- **Doelstelling:** sensibiliseren en peersupport
- **Methode:** ervaringen delen via diverse creatieve methoden: clips, brieven, websites, video’s, speeches, blogs, workshops, etc.

Voor meer informatie:

<https://www.stukonline.com/stukbasis/>

Poppentheater Waar je ook bent – Peter Adriaenssens

Een poppentheatervoorstelling met nagesprek rond trauma

Peter Adriaenssens brengt zijn ervaringen als jeugdpsychiater in een poppentheater. Poppen werken helend voor kinderen, dit is bewezen. Om ook volwassenen volledig mee te krijgen integreerde hij een nabespreking met het publiek. Op die manier wil hij volwassenen raken en hen aanmoedigen tot reflectie. Poppentheater en dialoog maken samen een voorstelling niet meer “voor” maar “van” het publiek. De voorstelling draait om wat trauma doet met een mens. Het gaat over de zoektocht naar terugkerende angsten en hoe deze een weg kunnen vinden om minder gevoelig te worden voor uitlokkende gebeurtenissen.

- **Initiatiefnemer:** Peter Adriaenssens
- **Doelgroep:** breed publiek +18
- **Doelstelling:** mensen aanzetten tot reflectie en hen inzichten bieden
- **Methode:** poppentheater en nagesprek

Voor meer informatie:

<https://www.froefroe.be/nl/production/24420/waar-je-ook-bent>

Take Care-Cachet

Ervaringen delen over geestelijke gezondheidszorg

Cachet is een netwerk voor jongeren met jeugdhulpervaring. Met het project Take Care delen ze expertise over geestelijke gezondheidszorg. Ze gebruiken hun ervaring om elkaar te versterken en om hulpverleners en beleidsmakers te inspireren. Het project streeft naar het opvangen van signalen van jongeren en hun stem zo goed mogelijk te laten horen op o.a. overlegplatformen.

- **Initiatiefnemer:** Cachet vzw
- **Doelgroep:** jongeren die ervaring hebben met het thema geestelijke gezondheid en/of die hun ervaringen willen delen om impact te hebben
- **Doelstelling:** een betere hulpverlening aanbieden
- **Methode:** het delen van ervaringen via diverse methoden: filmpjes, een schrijfweekend, een theatervoorstelling, focusgroepen, het geven van advies, etc.

Voor meer informatie:

<https://cachetvzw.be/nl/projecten/take-care>

Over de streep

Jongeren leren elkaar beter kennen

Over de streep is een methodiek gebaseerd op een Amerikaans initiatief, Challenge Day, waarbij leerlingen met een grote groep een 'Over de streep'-oefening doen.

De methodiek stimuleert jongeren om medeleven en respect voor elkaar te hebben en vooroordelen en onverschilligheid tegen te gaan. Jongeren leren elkaar beter kennen door ervaringen en gevoelens met elkaar te delen. Met over de streep leren jongeren een beter zicht krijgen op wie hun leeftijdsgenoten zijn. Vragen die anders niet gesteld worden komen naar boven en jongeren zien dat zij in veel gevallen niet de enige zijn die met bepaalde gevoelens of gedragingen worstelen.

- **Initiatiefnemer:** Challenge Day US
- **Doelgroep:** jongeren, afhankelijk van de leeftijdscategorie worden andere vragen gesteld
- **Doelstelling:** leerlingen leren verbondenheid ervaren, waardering uiten en ontvangen, gevoelens en ervaringen met elkaar te delen
- **Methode:** een groepsoefening: stellingen worden voorgelegd aan de jongeren, als een stelling op de jongere van toepassing is dan mogen ze over de streep wandelen

Voor meer informatie:

<https://www.gezondleven.be/happysnacks/over-de-streep> & <https://www.spelensite.be/spel/over-de-streep>

Omstaandersprincipe

Inzetten op het reactievermogen van omstaanders in de publieke ruimte

Het omstaandereffect verwijst naar het uitblijven van hulp door omstaanders bij een noodsituatie of een misdrijf. Om met dergelijke situaties beter te leren omgaan bestaan er vormingen waarin je leert gepast te reageren in bepaalde situaties, zoals bij ongewenst gedrag of bij discriminerende of racistische uitspraken.

Door te reageren als omstaander kan je een groot verschil maken. Je geeft het slachtoffer het gevoel dat die er niet alleen voor staat. Bovendien maak je duidelijk dat de samenleving zo'n gedrag niet tolereert. Tijdens deze vorming is het belangrijk dat er duidelijkheid bestaat over wat gewenst gedrag is en wat de sociale normen zijn.

- **Initiatiefnemer:** verschillende organisaties organiseren trainingen zoals het Agentschap integratie en inburgering voor steden en gemeenten, en Avansa
- **Doelgroep:** breed publiek, sommige vormingen richten zich op een bepaalde doelgroep
- **Doelstelling:** actief omstaandersgedrag: grensoverschrijdend gedrag herkennen, diverse situaties leren inschatten en gepast reageren
- **Methode:** korte interactieve standaardtraining voor burgers, intensief vormingstraject voor lokale professionals

Voor meer informatie: <https://www.integratie-inburgering.be/nl/actie-opleiden-in-omstaandersprincipe> & <https://fondsslachtofferhulp.nl/nieuws/omstandereffect-bystander-effect-betekenis-uitleg/>

Vaderklap

Evenwaardigheid van vaderschap en moederschap

Vaderklap is een initiatief van 2 vaders. Ondertussen groeide Vaderklap uit tot een bredere groep van vaders die willen vertellen, beleven, schrijven en een inkijk geven in hoe het is om vader te worden en te zijn.

- **Initiatiefnemer:** Vaderklap
- **Doelgroep:** vaders, kinderen en moeders
- **Doelstelling:** uitwisseling en inspiratie
- **Methode:** een creatieve en gediversifieerde aanpak: tijdschrift, gesprekken voeren, 360° graden platform, DadTalks2019 Congres, youtube platform, vadervuur, vaderklapdag

Voor meer informatie:

<https://www.vaderklap.be/new-folder>

Lerend netwerk vaders

Vzw De SLOEP zet zich in voor het beter bereiken en het op maat begeleiden van vaders. Met het Lerend Netwerk Vaders brengen ze organisaties en partners samen om kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en inspiratie op te doen rond het thema 'werken met vaders'.

- **Initiatiefnemer:** vzw De SLOEP
- **Doelgroep:** vaders
- **Doelstelling:** positief vaderschap
- **Methode:** workshops, uitwisseling, inspiratie

Voor meer informatie:

<https://www.desloep.be/copy-of-missie-en-visie>

Je monster de baas

Campagne over ingrijpende jeugdervaringen

Deze campagne uit Nederland wil duidelijk maken dat ingrijpende jeugdervaringen veel voorkomen, maar dat je er niet alleen voor staat. Bij ingrijpende jeugdervaringen kan het helpen als je steun zoekt bij anderen en over je ervaringen en/of gevoelens spreekt. Daarnaast roept de campagne op om een luisterend oor te bieden, opdat jongeren zich gezien en gehoord voelen. Verhalen van jongeren vormen de basis voor deze campagne.

- **Initiatiefnemer:** De Gezonde Generatie, Augeo Foundation en de Stichting Kinderpostzegels
- **Doelgroep:** jongeren
- **Doelstelling:** het creëren van meer openheid over ingrijpende jeugdervaringen, de drempel verlagen voor jongeren om erover te praten en het bieden van een luisterend oor
- **Methode:** sensibiliseringcampagne

Voor meer informatie:

<https://www.jemonsterdebaas.nl/>

&

<https://www.augeo.nl/nl-nl/actueel/je-monster-de-baas/>

Ode aan ouders in de eerste 1000 dagen

Dit is een initiatief van gezondheidsfondsen in Nederland, om te zorgen voor meer waardering voor ouders en verzorgers tijdens de eerste 1000 dagen van hun kind. Een gezonde start is cruciaal voor de volledige ontwikkeling van kinderen. Wat ouders en verzorgers tijdens deze periode meegeven aan kinderen is bijgevolg van grote invloed op de fysieke, mentale en sociale gezondheid. Onderzoek toont aan dat het belangrijk is dat ouders voldoende waardering en steun krijgen.

- **Initiatiefnemer:** Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
- **Doelgroep:** ouders en zorgfiguren tijdens de eerste 1000 dagen van het kind
- **Doelstelling:** ouders en zorgfiguren voelen zich gewaardeerd en krijgen steun
- **Methode:** een video, zowel online als op televisie

Voor meer informatie:

<https://www.ncj.nl/inspiratie/ode-aan-ouders-in-de-eerste-1000-dagen/#::~:tekst=Deze%20week%20is%20de%20campagne,wereld%20te%20realiseren%20in%202040>

Windows of tolerance

Windows of tolerance is een toegankelijk model over stresshantering. Het legt uit wat de impact van stress is op het kindergein en hoe je kinderen kunt helpen om met deze stress om te gaan.

- **Initiatiefnemer:** Augeo en Stichting Kinderpostzegels
- **Doelgroep:** kinderen die opgroeien onder stressvolle omstandigheden en de samenleving
- **Doelstelling:** kinderen helpen om hun raam, hun 'window of tolerance', weer groter te maken
- **Methode:** animatie, als waardevolle aanvulling op het NCJ themadossier over Early Life Stress

Voor meer informatie:

<https://www.ncj.nl/inspiratie/stresshantering-binnen-de-window-of-tolerance/#:~:text=De%20zone%20waarbinnen%20iemand%20stress,de%20stress%20buiten%20het%20raam>

Trauma en Triggers

Bij kinderen en jongeren die te maken hebben (gehad) met langdurige stress of traumatische ervaringen kan psycho-educatie helpen. Het concept van Trauma Triggers is daarbij een hulpmiddel. Trauma Triggers zijn dingen en situaties die herinneringen aan een traumatische ervaring oproepen. Verder legt Trauma en Triggers uit hoe datgene wat kinderen en jongeren hebben meegemaakt, hun gedrag en emoties beïnvloedt, en hoe ze daarmee kunnen omgaan.

- **Initiatiefnemer:** Augeo Foundation
- **Doelgroep:** hulpverleners die werken met getraumatiseerde kinderen
- **Doelstelling:** kinderen beter begeleiden met aandacht voor de traumatische ervaringen
- **Methode:** animaties

Voor meer informatie:

<https://www.augeo.nl/nl-nl/actueel/animaties-psycho-educactie/>

Silver

Silver is een wetenschappelijk onderbouwde serious game voor jongeren tussen 12 en 16 jaar. Op een speelse manier geeft het inzichten in het verband tussen gedachten, gevoelens en gedrag. Het staat stil bij hoe het komt dat anderen op een bepaalde manier reageren. De game werkt op emotieregulatie en op cognitieve coping.

- **Initiatiefnemer:** 1813zelfmoord
- **Doelgroep:** jongeren tussen 12 en 16 jaar
- **Doelstelling:** versterken van de mentale gezondheid bij jongeren
- **Methode:** interactieve app waarbij de theoretische inhoud gebaseerd is op de cognitieve gedragspsychologie

Voor meer informatie:

<https://www.zelfmoord1813.be/silver>

Campagne SOS Kinderdorpen erkenningsplek (in opmaak)

Creëer een erkenningsplek voor kinderen met herhaald trauma.

De brede omgeving rond kinderen en de samenleving spelen een belangrijke rol in het herstelproces van een complex trauma. Daarom roept SOS Kinderdorpen op voor een erkenningsplek voor mensen met een herhaald trauma uit de kindertijd.

Een erkenningsplek is een plek waar overlevers naartoe kunnen en hun ervaringen een plek krijgen, waar ze ervaringen van andere overlevers kunnen ontdekken, waar ze inspiratie of zelfs concrete hulp vinden om te groeien rond hun trauma. Het is een manier om uiting te geven aan een gemeenschappelijke pijn. De officiële erkenning staat symbool voor de onmisbare derde die echt luistert, steun biedt en geloof geeft aan hun ervaring. De inhuldiging staat gepland op 10 oktober 2024, Werelddag voor Mentale Gezondheid.

- **Initiatiefnemer:** SOS Kinderdorpen, samen met andere jeugdhulporganisaties en trauma-experten
- **Doelgroep:** mensen groeien rond hun trauma, het wordt iets dat we als samenleving gezamenlijk dragen
- **Doelstelling:** mensen groeien rond hun trauma. Het wordt iets dat we als samenleving gezamenlijk dragen
- **Methode:** solidariteit van een groep, want een groep geeft een gevoel erbij te horen

Voor meer informatie:

<https://www.sos-kinderdorpen.be/verhalen/beleidswerk/erkeningsplek-voor-overlevers-van-kindertrauma-in-hartje-brussel>

Voorbij het gedrag kijken

Train the trainer

Een veilige plek om groot te worden

In het kader van het project 'Een veilige plek om groot te worden: traumasensitieve zorg voor kinderen een plaats geven' ontwikkelde SOS Kinderdorpen een train the trainer programma. Ze ontwikkelden een vorming voor gespecialiseerde diensten en voorzieningen, maatschappelijke werkers en diensten voor slachtofferhulp. Dit project liep tot maart 2022.

- **Initiatiefnemer:** SOS Kinderdorpen en het Centre for Excellence for Children's Care and Protection
- **Doelgroep:** verschillende profielen zoals sociaal pedagogen en gezondheidswerkers in een residentiële omgeving
- **Doelstelling:** aangepaste opvang bieden aan kinderen in de jeugdhulp met aandacht voor eventuele trauma's
- **Methode:** Een onlinecursus, face-2-face vormingen, organisatieontwikkeling en beleidsaanbevelingen

Voor meer informatie:

<https://www.sos-kinderdorpen.be/files/tdr-master-trainers-trauma-informed-care-nl-5f5b5ea53e8dd.pdf>

Kimiwa

KIMIWA staat voor KinderMishandeling, WAt is dat? WAt kan je doen? En betekent in het Japans 'en jij'? Want kinderen die mishandeling meemaken stellen zichzelf vaak die vraag: En jij? Ben jij er voor mij?

KIMIWA gidst je door je verschillende krachten en de veelvoorkomende valkuilen in de omgang met kindermishandeling. Dit project wil het Vlaamse jeugdwerk ondersteunen in het omgaan met verontrusting en kindermishandeling.

- **Initiatiefnemer:** Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling in samenwerking met het jeugdwerk
- **Doelgroep:** het jeugdwerk in Vlaanderen
- **Doelstelling:** een wereld van verschil maken voor kinderen en jongeren die mishandeling meemaken en hebben meegemaakt
- **Methode:** werken vanuit de eigen basiskrachten, want je basiskrachten helpen je wanneer je verontrust bent

Voor meer informatie:

<https://www.kimiwa.be/over-kimiwa/>

Het Neurosequential Model of Therapeutics (NMT) - Model in de praktijk (Bruce Perry)

Eva Kestens, psychiater, legt samen met haar team de basisprincipes van de ontwikkeling van het brein uit. Daarnaast illustreren ze de impact van trauma en verwaarlozing op de ontwikkeling van het brein en hoe dat zich vertaalt in het gedrag van een kind. Hoe beter we begrijpen hoe de omgeving en neurobiologie met elkaar in communicatie gaan, hoe beter we aangrijpingspunten vinden om therapeutisch aan de slag te gaan met gekwetste en kwetsbare kinderen en hun gezinnen.

- **Initiatiefnemer:** Kiem
- **Doelgroep:** elke hulpverlener die werkt met kinderen en jongeren met een ontwikkelingstrauma
- **Doelstelling:** ondersteuning bieden voor een omvattende traumasensitieve (therapeutische) aanpak
- **Methode:** vorming of supervisie op maat: webinar, lezing, in company training, ... waarbij je de basis van de theorie meekrijgt en handvatten om volgens deze benadering te werk te gaan

Voor meer informatie:

<https://www.kiem.team/>

Vlaams Expertise Netwerk Perinatale Mentale Gezondheid (VEN PMG)

Het VEN PMG brengt zorgactoren en professionals met een specifieke expertise in perinatale mentale gezondheid samen. Alle betrokken partners willen kwaliteitsvolle perinatale zorg realiseren en in de brede zin van het woord bij elke zorg aandacht hebben voor het psychisch welzijn van (aanstaande) moeders, hun baby, partners en andere kinderen binnen het gezin.

- **Initiatiefnemer:** Psyche als penhouder van het VEN PMG
- **Doelgroep:** (aanstaande) moeders en hun omgeving
- **Doelstelling:** kwaliteitsvolle perinatale zorg aanbieden en aandacht besteden aan het psychisch welzijn van moeders
- **Methode:** sensibiliseringscampagne, ondersteunend preventieve netwerken opstellen, basisopleidingen over PMG en zichtbaarheid van het zorgaanbod PMG

Voor meer informatie:

<https://www.psyche.be/aanbod/projectcoordinatie/perinatale-mentale-gezondheid>

Basisopleiding perinatale mentale gezondheid & infant mental health

Basispakket theoretische kaders en praktische tools voor vroedvrouwen, om aan de slag te gaan met de mentale gezondheid van moeders, partners en baby's.

- **Initiatiefnemer:** UZ Gent in samenwerking met Ghent Health Academy for Lifelong Learning (GHALL) en het Vlaams Expertise Netwerk Perinatale Mentale Gezondheid
- **Doelgroep:** vroedvrouwen
- **Doelstelling:** mentale gezondheid van moeders, partners en baby's verbeteren
- **Methode:** 4-daagse basisopleiding

Voor meer informatie:

<https://www.vroedvrouwen.be/4-daagse-basisopleiding-perinatale-mentale-gezondheid-infant-mental-health-uz-gent-gent>

De theorie en kracht van hoop

Hoopvolle mensen zijn beter in staat hun doelen te bereiken en kunnen beter anticiperen op obstakels die het bereiken van hun doelen dreigen te verhinderen. Dit vertaalt zich in motivatie en doorzettingsvermogen. De positieve psychologie ontwikkelde vanuit deze benadering de theorie van HOOP. Hoop blijkt een belangrijk bron van hulp bij diverse trauma's, langdurige stresssituaties en burn-out. De training bestaat uit 3 modules waarbij er o.a. gewerkt wordt met een Hope Centered en Trauma-Informed Care aanpak.

- **Initiatiefnemer:** European Family Justice Center Alliance (EFJCA) – implementatie Stad Antwerpen
- **Doelgroep:** professionals en vrijwilligers van geïnteresseerde organisaties die met mensen willen werken aan hoop
- **Doelstelling:** mensen zijn hoopvol, hebben (terug) controle over de eigen doelen en hebben een hoger welbevinden
- **Methode:** training bestaat uit 3 modules

Voor meer informatie:

<https://www.efjca.eu/training-de-theorie-en-kracht-van-hoop-module-1>

Traumasensitief werken in de klas

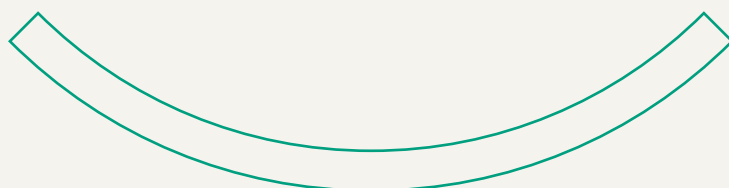
Voor leerlingen met een vluchtverhaal en andere

Deze werkmap is een aanzet in het uitschrijven van een praktische gids voor scholen en CLB-medewerkers. De tool is erop gericht leerlingen met een vluchtverhaal en traumatische ervaringen de kans te geven hun veerkracht te vergroten. De schoolcontext is immers een dankbare plek om een veilige omgeving aan te bieden waar leerlingen veerkracht en stabiliteit vinden, na alles wat ze hebben meegemaakt.

- **Initiatiefnemer:** Vrij CLB Netwerk, GO!, OVSG, PVO en Vlaanderen onderwijs
- **Doelgroep:** leerkrachten en CLB-medewerkers
- **Doelstelling:** de aanpak op school binnen de basiszorg en de verhoogde zorg is afgestemd op leerlingen met een vluchtverhaal
- **Methode:** werkmap die leerkrachten helpt om het gedrag van leerlingen met een trauma beter te begrijpen

Voor meer informatie:

<https://www.vrijclb.be/images/WERKMAP-EN-FICHES-TRAUMA-EN-CULTUURSENSITIEF-WERKEN-OP-SCHOOL.pdf> & https://www.onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2022-03/Trauma%20en%20cultuursensitief%20werken%20bij%20leerlingen%20met%20een%20vluchtverhaal%20en%20anderen_22032022_0.pdf

---

Samen zorg dragen voor de kleintjes en hun gezin

Vertrekkende vanuit de noden en vragen van een team of organisatie die werkt met infants en hun context wordt een passend aanbod uitgewerkt. Tijdens de workshops ligt de focus op de Infant Mental Health visie en ervaren deelnemers hoe deze visie een plek kan krijgen binnen de eigen werking. Er komen diverse thema's aan bod zoals de ouder- kindrelatie, het belang van de eerste 1000 dagen en risico- en veerkrachtfactoren.

- **Initiatiefnemer:** Pangg 0-18, samen met partners
- **Doelgroep:** professionelen uit alle sectoren die werken met infants (-9 maanden tot 5 jaar) en/of hun context
- **Doelstelling:** bouwen aan een nest rondom een gezin
- **Methode:** workshops

Voor meer informatie:

<https://pangg0-18.be/samen-zorg-dragen-voor-de-kleintjes-en-hun-gezin/>

BOUWSTEEN 2

Op maat van elk kind en zijn/haar context

Cultuursensitieve zwangerschapskoffer

De cultuursensitieve zwangerschapskoffer bevat cultuursensitieve illustraties die de zwangerschap en bevalling volledig in beeld brengen. Met deze koffer wil Volle Maan duidelijke informatie verschaffen aan kwetsbare zwangere vrouwen met een migratieachtergrond. De koffer is een ideale tool om aan diverse groepen informatie over te brengen en uit te wisselen over de hele zwangerschapsperiode, gaande van de zwangerschapstest tot de eerste dagen na de bevalling.

- **Initiatiefnemer:** Expertisecentrum Kraamzorg Volle Maan
- **Doelgroep:** de koffer is geschikt voor iedereen die beroepshalve in contact komt met (kwetsbare) zwangere vrouwen of personen met een kinderwens
- **Doelstelling:** de levenskwaliteit en gezondheidsvaardigheden tijdens de zwangerschap verbeteren en kwetsbare doelgroepen versterken
- **Methode:** koffer als tool: materialen en handleiding

Voor meer informatie:

<https://expertisecentrum-vollemaan.be/cultuursensitieve-zwangerschapskoffer>

'Ik kies' sensorische koffer

Dit is een activiteitenkoffer voor jong en oud, geschikt voor kinderen met ASS vanaf 6 jaar. Er bestaan verschillende themakoffers met verschillende materialen om alleen of samen mee aan de slag te gaan. De sensorische koffer is bedoeld om te leren, te ontwikkelen en tot rust te komen door te voelen, aan te raken en te ervaren.

- **Initiatiefnemer:** Autisme leeft vzw
- **Doelgroep:** voor kinderen met ASS vanaf 6 jaar
- **Doelstelling:** kalmeren, rust geven en ontspannen van jong en oud
- **Methode:** sensorisch materiaal

Voor meer informatie:

<https://www.autismeleeft.be/activiteit/ik-kies-een-koffer/sensorische-koffer>

Panda project

Het Panda project legt via uitgebreid bronnenonderzoek en klankbordsessies een opvallende leemte bloot in onderzoek over participatie van en participatief werken met infants (0-3 jaar). Het Panda project start vanuit het gegeven dat de manier waarop we kinderen begrijpen essentieel is om te voldoen aan hun recht op participatie. Via transnationaal leren en ontwikkelen wil het Pandaproject sociaal werkers en aanverwante professionals versterken om deze participatie voor en van kinderen in de jeugdhulp te realiseren.

- **Initiatiefnemer:** Arteveldehogeschool
- **Doelgroep:** sociaal werkers of hulpverleners, leidinggevend van organisaties, beleidsmakers, academici en trainers
- **Doelstelling:** vaardigheden van professionals versterken, organisaties en beleidsmedewerkers ondersteunen om participatief werk te implementeren
- **Methode:** een overzicht van tools en methoden, de ontwikkeling van een framework voor organisaties en beleid en een toolkit voor opleiders

Voor meer informatie:

<https://www.arteveldehogeschool.be/nl/onderzoek/projecten/participatie-van-infants-0-3-de-jeugdhulp-sectoroverschrijdende-cocreatie>

&

<https://www.arteveldehogeschool.be/nl/onderzoek/projecten/panda-project-participatie-van-kinderen-de-jeugdhulp>

Babo-box

Expertisecentrum Resilient People ontwikkelde een aanpak om aan de slag te gaan rond intrafamiliaal geweld. Babo is een methodiek om met kinderen in gesprek te gaan rond het gezin, om kinderen weerbaar te maken en om geweld in het gezin bespreekbaar te maken. De methodiek geeft de mogelijkheid om ook de allerkleinsten aan het woord te laten.

- **Initiatiefnemer:** Expertisecentrum Resilient People
- **Doelgroep:** professionals die beroepsmatig met jonge kinderen in aanraking komen (leerkrachten, hulp- en zorgverleners)
- **Doelstelling:** geweld in het gezin bespreekbaar maken met jonge kinderen
- **Methode:** de Babo-box reikt taal, beelden en werkvormen aan

Voor meer informatie:

<http://www.ucll.be/nl/babo>

Schildje

Schildje is tool die het onderwerp kindermishandeling op een laagdrempelige en preventieve wijze bespreekbaar maakt voor kleuters.

- **Initiatiefnemer:** Stichting Groei Veilig
- **Doelgroep:** kleuters
- **Doelstelling:** kleuters krijgen educatie over het onderwerp, ervaren dat kindermishandeling niet normaal is en dat ze hier niet schuldig aan zijn, ze kunnen erover praten
- **Methode:** lespakket waarbij rond de sociaal-emotionele ontwikkeling en de weerbaarheid van het kind wordt gewerkt

Voor meer informatie:

<https://schildje.nl/>

Nupraatikerover.be

Nupraatikerover is een chatbox voor minderjarigen die vragen hebben over of slachtoffer zijn van mishandeling, verwaarlozing of seksueel geweld.

- **Initiatiefnemer:** Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
- **Doelgroep:** minderjarigen die vragen hebben over of slachtoffer zijn van mishandeling, verwaarlozing of seksueel geweld
- **Doelstelling:** minderjarigen voelen zich veilig om over hun ervaringen te praten en voelen dat ze er niet alleen voor staan
- **Methode:** anonieme chatbox

Voor meer informatie:

<https://www.nupraatikerover.be/>

Afgestemd opvoeden en autisme

Een ondersteuningsaanbod voor ouders van jonge kinderen met (een vermoeden van) autisme. Een pakket om dieper in te gaan op het gedrag bij jonge kinderen met autisme. Ouders worden uitgedaagd om onder het gedrag van hun kind te 'duiken' om te ontdekken wat zich achter het gedrag bevindt. Hierbij werd de nadruk gelegd op de behoeftes van het kind, hoe deze te begrijpen en in te vullen. Daarnaast is er een module om beter met hun kind te kunnen communiceren (ImPACT).

- **Initiatiefnemer:** Het Raster vzw i.s.m. CKG De Schommel
- **Doelgroep:** ouders van jonge kinderen met (een vermoeden van) autisme
- **Doelstelling:** voorbij het gedrag van het kind kijken
- **Methode:** vorming in groep

Voor meer informatie:

<https://www.hetraster.be/aanbod/>

BOUWSTEEN 3

Nesten rondom
nesten: creëer
netwerken
rondom kinderen
en gezinnen

Pedagogische basiszorg

Een stevige pedagogische basis stimuleert de ontwikkeling van kinderen en ondersteunt ouders bij het opvoeden. Daarnaast draagt het bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en helpt het bij het omgaan met alledaagse problemen. Een pedagogische basis bestaat uit alle contacten, relaties en leefomgevingen die bijdragen aan het opgroeien en opvoeden van kinderen. Ervaringen buiten het gezin hebben immers veel invloed op de ontwikkeling van kinderen.

- **Initiatiefnemer:** Nederlands Jeugdinstituut
- **Doelgroep:** Ode en 1ste lijn
- **Doelstelling:** de samenleving vormt het fundament voor de opgroeiende kinderen, samenwerkingen overstijgen individuele belangen en creëren vertrouwen
- **Methode:** het creëren van pedagogische sociale relaties en pedagogische leefomgevingen

Voor meer informatie:

<https://www.nji.nl/publicaties/opgroeien-doe-je-samen>

Buurtgerichte netwerken

Een buurtgericht netwerk voor kinderen en gezinnen creëert binnen een buurt samen met partners en gezinnen een rijke omgeving voor alle kinderen en gezinnen en integreert essentiële functies die voor hen belangrijk zijn. In dit netwerk staat de participatie van kinderen en gezinnen centraal. Er werd een referentiekader opgesteld om de buurt te stimuleren duurzaam samen te werken.

- **Initiatiefnemer:** Agentschap Opgroeien
- **Doelgroep:** lokale besturen en partners
- **Doelstelling:** een rijke omgeving creëren voor alle kinderen en gezinnen waarbij alle voor hen essentiële elementen aanwezig zijn
- **Methode:** referentiekader en proeftuinen van buurtgerichte netwerken

Voor meer informatie:

<https://www.expoo.be/themas/buurtgerichte-netwerken>

Zorgzame buurten

In een zorgzame buurt wordt ingezet op sociale cohesie, op integrale samenwerking over levensdomeinen heen en op de toegankelijkheid van zorg. Sinds 2022 en voor een periode van 2 jaar worden 132 projecten in Vlaanderen en Brussel financieel en procesmatig ondersteund. Deze buurtgerichte netwerken werken op basis van een buurtanalyse aan verschillende doelstellingen en met verschillende doelgroepen. Ze bieden echter ook kansen om sterker in te zetten op een ondersteunende omgeving voor kinderen en gezinnen en op gerichte samenwerking rond kwetsbare gezinnen. De lokale besturen zijn steeds partner. Meestal is ook de eerstelijnszone betrokken.

- **Initiatiefnemer:** lokale besturen, lokale welzijns- of zorgvoorzieningen, burgerinitiatieven, opbouwwerk, ...
- **Doelgroep:** alle burgers binnen een bepaalde buurt, in het bijzonder burgers en kwetsbare gezinnen
- **Doelstelling:** sociale cohesie, integrale samenwerking, toegankelijke zorg
- **Methode:** buurtanalyse, burgerparticipatie, samenwerking, detectie van noden, toeleiding, etc.

Voor meer informatie:

<https://www.zorgenvoormorgen.be/zorgzamebuurten>

Maak samen tijd vrij

Vrije tijd voor kinderen in voorzieningen

Dit is een vervolg op Maak Tijd Vrij, waarbij de link tussen jongeren in de jeugdhulpvoorzieningen en het jeugdwerk werd bekeken. Het project toonde aan dat vrije tijd voor jongeren die door omstandigheden in een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verblijven, zeer waardevol is. In dit project bouwt men verder op deze ervaringen, expertise en netwerken. Het project gaat op zoek naar hoe men werk kan maken van het recht op vrije tijd voor kinderen en jongeren in de jeugdhulp.

- **Initiatiefnemer:** Bataljong en De Ambrassade
- **Doelgroep:** jongeren uit de jeugdhulp
- **Doelstelling:** een inclusief en divers vrijetijdsbeleid voor kinderen en jongeren die verblijven in jeugdhulpvoorzieningen
- **Methode:** toolbox die lokale besturen gidst om de structurele brug tussen jeugdaanbod en jeugdhulp te versterken

Voor meer informatie:

<https://bataljong.be/boost-je-kennis/MaakSamenTijdVrij> & <https://sites.google.com/view/maak-samen-tijd-vrij/home>

Home-Start

Werken met steungezinnen en vrijwilligers

Home-Start gelooft dat sociale steun en een sterk netwerk in onze samenleving beschermende factoren zijn voor gezinnen in een kwetsbare situatie. Opgeleide Home-Start-vrijwilligers bieden wekelijks en als vriend aan huis sociale en opvoedkundige steun. Tijdens een Home-Start traject ervaren kinderen, jongeren en hun ouders hoe ze hun sterke kanten en sociaal netwerk kunnen inzetten om veel voorkomende kleine problemen, die bij het normale opvoeden en opgroeien horen, zelf kunnen oplossen, zelfs al tijdens de zwangerschap.

- **Initiatiefnemer:** Home-Start Domo vzw
- **Doelgroep:** gezinnen in kwetsbare situaties
- **Doelstelling:** draagkracht en weerbaarheid bij ouders vergroten en ouders ondersteunen op verschillende domeinen
- **Methode:** laagdrempelige en preventieve gezins- en opvoedingsondersteuning aan huis

Voor meer informatie:

<https://www.homestartvlaanderen.com/over-ons>

Bootcamps Family Seeing

Tijdens deze bootcamp word je ondergedompeld in de filosofie, het kader en de vaardigheden van Family Seeing. Family Seeing is een volksgezondheidsproject waarbij men op zoek gaat naar betekenisvolle relaties en bewust leert kijken naar de familie die we rondom ons hebben. Betekenisvolle relaties kunnen helpen in het genezingsproces van kinderen en hun gezinnen. Als mensen omringd zijn door anderen die iets voor hen betekenen of hen graag zien, vergroot dat hun welzijn en hun veerkracht.

Een bootcamp Family Seeing reikt strategieën, tools, waarden en overtuigingen aan om kinderen en jongeren in de jeugdhulp te helpen om een netwerk voor het leven op te bouwen en te behouden. Op die manier maken ze blijvend deel uit van een gemeenschap die hen onvoorwaardelijk steunt, zowel tijdens als na hun verblijf in de jeugdhulp.

- **Initiatiefnemer:** Agentschap Opgroeien, het Goestingsteam Signs of Safety West-Vlaanderen en het Antwerps Partnerschap
- **Doelgroep:** kinderen en jongeren in de jeugdhulp
- **Doelstelling:** natuurlijke netwerken rondom kinderen en hun ouders zien, activeren en faciliteren
- **Methode:** bootcamp waar o.a. strategieën, tools en waarden worden aangereikt

Voor meer informatie:

<https://www.familyseeing.org/>

&

<https://www.opgroeien.be/kennis/opleidingen-en-events/bootcamp-family-seeing>

Eigen Krachtconferentie

In deze conferentie worden alle belangrijke personen in het leven van een kind of jongere samengebracht om samen een plan uit te werken dat een oplossing biedt voor de hulpvraag van de persoon of het gezin. Het gaat dan over familie, vrienden, burens, etc. Hieruit resulteert een Eigen-Kracht plan. Het plan is het resultaat van de bijdrage van elk van de mensen die in de eigen kring besluiten wie wat concreet doet om het gestelde probleem om te lossen. Indien nodig wordt ook professionele hulpverlening betrokken om de groep te ondersteunen. Ervaring toont dat dergelijke conferenties tot creatieve en verrassende oplossingen kunnen leiden voor probleemsituaties.

- **Initiatiefnemer:** Eigen Kracht Centrale vzw
- **Doelgroep:** iedereen die een probleem heeft op elk moment waarop je ondersteuning kan gebruiken om samen met anderen een toekomstplan te maken
- **Doelstelling:** probleemsituaties bij gezinnen worden op een diverse manier opgelost door een beroep te doen op de bijdrages van het eigen netwerk
- **Methode:** een bijeenkomst van een diverse mix aan personen

Voor meer informatie:

<https://eigenkrachtcentrale.be/werken-bij-ek/>

Open-hart-cirkels

Een open-hart-cirkel is een ontmoeting en creëert een verbindende dialoog voor al wie geraakt is door de crisis of vastgelopen situatie. In een cirkel van veiligheid en gedragenheid wordt een gezin uitgenodigd om angst, liefde, verdriet en verlangens te uiten en te beluisteren.

- **Initiatiefnemer:** Willy Vandamme en Lut Wouters
- **Doelgroep:** jongeren, jongvolwassen (25 jaar), hun familie en hun omgeving
- **Doelstelling:** gezinnen vinden een weg in het omgaan met de psychische kwetsbaarheid van één van hun naasten, de kans op risicovol gedrag verkleint, de instroom in een residentiële psychiatrische setting wordt voorkomen
- **Methode:** een 1 cirkel traject bestaat uit een voorbereidend gesprek, een open-hart-cirkels en de nazorg

Voor meer informatie:

<https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/open-hart-cirkels>

Inloopteams

Een inloopteam staat voor een Integraal Laagdrempelig OpvoedingsOndersteuningsPunt. Het team bereikt en ondersteunt (aanstaande) gezinnen met jonge kinderen in een moeilijke leefsituatie. Door het groepsgericht aanbod speelt het inloopteam in op de sterkte van het samenbrengen van verschillende gezinnen.

- **Initiatiefnemer:** Huizen van het Kind
- **Doelgroep:** gezinnen en aanstaande gezinnen die zich in een maatschappelijke kwetsbare positie bevinden en die jonge kinderen hebben
- **Doelstelling:** ontwikkelingskansen van kinderen versterken, vaardigheden en draagkracht van de opvoedingsverantwoordelijken versterken, draaglast van de opvoedingsverantwoordelijken zo veel mogelijk verminderen, het sociale netwerk van gezinnen versterken, bijdragen tot de ontwikkeling van structurele oplossingen op het vlak van armoedebestrijding die ontwikkeling positief beïnvloeden
- **Methode:** onthaalfunctie, groepsactiviteiten en individuele ondersteuning

Voor meer informatie:

<https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/huis-van-het-kind-en-aanbod/inloopteam>

PONDO-project

PONDO-project is een ondersteunend preventief netwerk dat samen met druggebruikende ouders op zoek gaat naar verantwoord ouderschap. De veiligheid van het (on)geboren kind staat hierbij centraal.

- **Initiatiefnemer:** Samenwerkingsverband tussen MaPa, Parel U.Z. Leuven, CKG De Schommel vzw, Kind & Gezin en het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Vlaams-Brabant
- **Doelgroep:** druggebruikende ouders
- **Doelstelling:** het verkleinen van het risicoprofiel bij kinderen van druggebruikende ouders
- **Methode:** een gezin wordt bij het kernteam PONDO aangemeld, nadien wordt er een preventief netwerk en een plan met verschillende mogelijke scenario's opgestart

Voor meer informatie:

<https://www.vad.be/artikels/detail/druggebruikende-ouders-en-verantwoord-ouderschap-pondo-helpt>

Baby- en peuterspeelpunten in Huizen van het Kind

Een speelpunt is een ideale plek om er als (groot)ouder even tussenuit te gaan met de baby of peuter. Het is een ontmoetingsplaats waar ouders met hun kinderen samenkomen. Zeker tijdens de coronaperiode leerden baby's en peuters weinig nieuwe omgevingen kennen en deden ze weinig nieuwe ervaringen op. De speelpunten willen opnieuw zorgen voor een laagdrempelige toegang tot sociale belevingen. Bovendien zijn ze een zinvolle voorbereiding op de schoolcontext. Ook voor ouders zijn het ideale plekken om ervaringen uit te wisselen over het opvoeden.

- **Initiatiefnemer:** Huizen van het Kind
- **Doelgroep:** (groot)ouders met hun baby, peuter of kleuter tot drie jaar
- **Doelstelling:** kinderen zijn voorbereid om naar de kleuterschool te gaan, zowel kinderen als de ouders voelen zich sterker om deze stap te zetten
- **Methode:** drie samenkomsten, op basis van overkoepelende thema's

Voor meer informatie:

<https://www.huisvanhetkindleuven.be/speelplekken> & <https://issuu.com/stadgeel/docs/infogeel-2209-def/s/16698540>

Buddy-project

Een buddy werking is een vorm van informele steun aan personen met een ondersteuningsnood. Vrijwilligers worden gelinkt aan personen om hen via heel laagdrempelige contacten en activiteiten bij te staan. De buddywerking kan opgestart worden voor verschillende doelgroepen zoals kinderen, jongeren, gezinnen in kwetsbare situaties, aanstaande ouders, nieuwkomers ... .

- **Initiatiefnemer:** verschillende organisaties
- **Doelgroep:** personen met nood aan een vorm van ondersteuning
- **Doelstelling:** het versterken van informele netwerken en sociale steun
- **Methode:** toewijzing van een vrijwilliger die nabij is aan een persoon in een situatie van kwetsbaarheid

Voor meer informatie:

<https://www.expoo.be/buddys-bij-de-wieg> &

<https://www.tervuren.be/welzijn-en-zorg/buddywerking>

&

<https://www.psyche.be/aanbod/>

[projectcoordinatie/buddywerking-vlaanderen](https://www.psyche.be/aanbod/projectcoordinatie/buddywerking-vlaanderen)

Opvoedingsondersteuners ouders met een beperking

Mobilant ondersteunt mensen met een beperking in zelfstandig wonen en leven. Opvoedingsondersteuners binnen Mobilant stimuleren en versterken ouders met een beperking in een positieve aanpak en opvoeding van hun kinderen.

- **Initiatiefnemer:** Mobilant
- **Doelgroep:** ouders met een beperking die zelfstandig wonen en leven
- **Doelstelling:** ondersteuning bij positieve aanpak in de opvoeding
- **Methode:** groepscursussen, workshops

Voor meer informatie:

<https://huisvanhetkindkontich.be/mobilant/>

&

<https://www.mobilant.be/>

BOUWSTEEN 4

Inzetten op
vaardigheden
voor veerkracht:
veilige relaties
en regulatie van
stress

Basisvaardigheden voor kinderen en jongeren

I feeeeeel good

Dit initiatief wil van elke school een Goedgevoel school maken waar pesten zo veel mogelijk vermeden wordt en waar het omgaan met (basis)gevoelens en deze leren (h)erkennen ondersteund wordt.

- **Initiatiefnemer:** vzw School zonder pesten
- **Doelgroep:** leerkrachten in het kleuter- en basisonderwijs, kinderen en ouders
- **Doelstelling:** kinderen leren omgaan met hun gevoelens, een school is een plek waar iedereen zich goed voelt en waar geen plaats is voor pestgedrag
- **Methode:** creatieve Goedgevoel-projecten en didactisch materiaal

Voor meer informatie:

<https://www.ifeeeeelgood.be/>

Zelfzorg en veerkracht

In tijden van psychische kwetsbaarheid

Als je geconfronteerd wordt met een psychische kwetsbaarheid van een familielid of naaste, is het in de eerste plaats wellicht een kwestie van 'overleven'. Nadien volgt een lange weg van o.a. zoeken, zorgen en aanvaarden. Similes gaat op zoek naar hoe je jezelf als kind of als ouder de nodige voedingsbodem geeft om deze zoektocht vol te houden en om veerkrachtig te blijven. Zowel het delen van ervaringen als het luisteren naar verhalen zijn essentiële elementen.

- **Initiatiefnemer:** Similes
- **Doelgroep:** mensen die geconfronteerd worden met de psychische kwetsbaarheid van een familielid of een naaste
- **Doelstelling:** de zoektocht in het leren omgaan met de psychische kwetsbaarheid van dierbare personen wordt verlicht
- **Methode:** verhalen en getuigenissen delen, je hart luchten en via een warme babbel je zorgen delen

Voor meer informatie:

<https://nl.similes.be/zelfzorg/zelfzorg-en-veerkracht> & <https://warmebabbel.be/>

Raket

De sociale vaardigheden van kleuters versterken

Tijdens RAKET-lessen gaat de RAKET-begeleider en de klasleerkracht aan de slag met de sociale vaardigheden van de kinderen. Dit gebeurt zowel op de speelplaats als in de klas. Daarnaast krijgen ouders een toelichting over de werking en de visie van RAKET tijdens ouderbabbels en kijk-en-doe-momenten in de klas. Ook leerkrachten worden bij RAKET betrokken.

- **Initiatiefnemer:** RAKET Vlaanderen
- **Doelgroep:** kleuters uit de 3e kleuterklas, ouders en het leerkrachtenteam
- **Doelstelling:** een positieve interactie in de klas en op de speelplaats
- **Methode:** een kringmoment, een activiteit in kleine groepjes en een speelplaats-goed-gedrag-spel en ouderbabbels

Voor meer informatie:

<https://www.raketvlaanderen.com/>

Good Behavior Game

Dit is een klasmanagement strategie die agressief en verstorend gedrag in de klas wil verminderen en latere criminaliteit wil voorkomen.

- **Initiatiefnemer:** AIR Center for Integrating Education and Prevention Research in Schools
- **Doelgroep:** kinderen in de eerste jaren van de basisschool
- **Doelstelling:** storend gedrag in de klas komt minder voor en de kans op latere criminaliteit verminderd
- **Methode:** uitgebreide en praktijkgerichte trainingsaanpak

Voor meer informatie:

<https://www.kansashealthmatters.org/promisepractice/index/view?pid=911>

Goed in je vel met NokNok

NokNok is een website waar jongeren van 12 tot 16 jaar kunnen werken aan hun mentaal welbevinden. Het is een plek waar jongeren het eigenaarschap krijgen om echt aan de slag te gaan met wetenschappelijk onderbouwde informatie, tips en oefeningen, en dit helemaal op hun maat. Het gebeurt op een laagdrempelige, anonieme en veilige manier.

- **Initiatiefnemer:** het Vlaams Instituut Gezond Leven
- **Doelgroep:** jongeren van 12 tot 16 jaar
- **Doelstelling:** jongeren voelen zich goed in hun vel
- **Methode:** website met diverse tools en oefeningen zoals video's, oefeningen, verhalen etc.

Voor meer informatie:

<https://www.noknok.be/>

Nesten op school

Het nestproject biedt sociaal-emotionele zorg aan op maat van scholen, organisaties en verenigingen. Kinderen die dreigen uit de boot te vallen door sociaal-emotionele problemen en/of binnen een kwetsbare context opgroeien worden via dit project extra ondersteund, zowel op individueel als op groepsniveau. Nesten op School is een preventieve en kindgerichte methodiek waarbij zowel kinderen als begeleiders worden versterkt.

- **Initiatiefnemer:** JEZ!
- **Doelgroep:** kinderen uit de kleuter en lagere school, en het leerkrachtenteam
- **Doelstelling:** het creëren van een verbindend en positief leef- en groepsklimaat
- **Methode:** speelse beweegoefeningen, gesprekstechnieken en rustbrengers

Voor meer informatie:

<https://actie.jezofficial.be/nl-NL/nestproject-in-poperinge> & <https://benedictientje.kbrp.be/nesten.html>

Rots & Water-oefeningen

Sterk als een rots, wendbaar als water

Rots staat voor het kunnen aangeven van je eigen grenzen, zelfstandig beslissingen kunnen nemen en je eigen weg kunnen gaan. Water staat voor communicatie, luisteren, oplossingsgericht denken en de grenzen van anderen respecteren.

In Rots & water oefeningen leren kinderen voor zichzelf opkomen en omgaan met groepsdruk. Daarnaast leren ze trouw blijven aan hun eigen gedachten en gevoelens, en leren ze om vol zelfliefde om te gaan met anderen.

- **Initiatiefnemer:** Rots & Water instituut NL
- **Doelgroep:** leerlingen van 9 tot 18 jaar
- **Doelstelling:** kinderen leren op een positieve manier kritisch over zichzelf, leren zich mild op te stellen en leren assertief te zijn
- **Methode:** diverse klasoefeningen

Voor meer informatie:

<https://www.rotsenwater.nl/algemeen/wat-is-het-rots-en-water-programma/>

&

<https://www.gezondleven.be/happysnacks/rots-water-oefeningen>

Rustbox

De rustbox helpt kinderen, jongeren en hun begeleiders om 'rustig' te blijven of te worden. Met deze theoretisch onderbouwde tool reguleer je het stressniveau en verlaag je de spanningsopbouw bij kind, jongere en begeleider. Daarnaast krijg je via de rustplanner en de rustotheek zicht op triggers en mogelijke rustgevers.

- **Initiatiefnemer:** MPC Terbank en Icoba
- **Doelgroep:** voor begeleiders, leerkrachten of ouders
- **Doelstelling:** een kalm brein creëren en conflict en agressie voorkomen
- **Methode:** een box met diverse tools

Voor meer informatie:

<https://rustbox.be/blok/rustbox/0.1/public/rustbox.php>

Basisvaardigheden voor ouders

Omgaan met stress

Stress Control is een outreachende psycho-educatieve en normaliserende aanpak op wijkniveau. Onderzoek toont aan dat deze aanpak erin slaagt een populatie te bereiken die de klassieke hulpverlening vaak niet bereikt, zoals kansarme buurten. De sessies vinden plaats in parochiezalen, achterzaaltjes van lokale pubs en gelijkaardige, laagdrempelige ruimten in de wijkomgeving. In het programma leren deelnemers vaardigheden ontwikkelen die hen helpen om te gaan met stress en angstige gevoelens.

- **Initiatiefnemer:** Stress control
- **Doelgroep:** breed publiek
- **Doelstelling:** mensen leren omgaan met hun angsten en stress
- **Methode:** masterclasses voor grote groepen

Voor meer informatie:

<https://stresscontrol.org/stress-control/>
&
https://www.zorgneticuro.be/sites/default/files/Zorgnet%20lcuro%20-%20Public%20mental%20health%20-%20brochure_web-Spreads.pdf

---

Veerkrachtgericht groepswork

Expertisecentrum Kraamzorg werkt aan een kwaliteitsvol kader rond het perinataal groepsaanbod waarbij de klemtoon ligt op het ondersteunen van veerkracht in de transitie naar het ouderschap. Dit doen ze door perinatale groepsbijeenkomsten te organiseren. Voor dit groepsaanbod werd een Train-the-trainer draaiboek ontwikkeld. Momenteel wordt het aanbod uitgetest in 5 Huizen van het Kind. Professionals kunnen het draaiboek gebruiken bij het organiseren van perinatale groepsbijeenkomsten. Op die manier kunnen de bijeenkomsten afgestemd worden op de noden van de groep.

- **Initiatiefnemer:** ECK De Kraamvogel in samenwerking met diverse partners uit het werkveld
- **Doelgroep:** aanstaande ouders
- **Doelstelling:** kwaliteitsvol perinataal groepsaanbod
- **Methode:** het draaiboek omvat verschillende sessies voor de groepsbijeenkomsten waarbij er afwisseling is tussen informatieoverdracht, een doe-opdracht en aandacht voor psycho-emotionele aspecten

Voor meer informatie:

<https://www.opgroeien.be/kennis/toolbox/draaiboek-draaiboek-perinataal-groepsaanbod>
&

<https://www.kraamvogel.be/perinataal-werkveld/workshops-professionelen/perinataal-werkveld/1571-train-the-trainer-werken-met-het-perinataal-draaiboek>
&

<https://www.kraamvogel.be/eck-blogt/431-5-vlaamse-proeftuinen-perinataal-veerkracht-ondersteunend-groepsaanbod-in-een-huis-van-het-kind>

Aware parenting

Aware parenting is een visie op ouderschap met een paradigmaverschuiving die generationele opvoedingspatronen doorbreekt en veel traditionele aannames over opvoeding in vraag stelt. De benadering wil inzetten op de relaties tussen de ouder en het kind. De 3 fundamenten van aware parenting zijn: hechtingsbevorderend ouderschap, democratische discipline en herstel van stress en trauma.

- **Initiatiefnemer:** Aletha Solter is de grondlegger van deze opvoedingsfilosofie
- **Doelgroep:** ouders van jonge kinderen
- **Doelstelling:** afgestemd ouderschap
- **Methode:** opvoedingsfilosofie

Voor meer informatie:

<https://awareparenting.gent/wat-is-aware-parenting/>
&
<http://www.awareparenting.com/dutchprinciples.htm>

Video feedback Intervention to promote Positive Parenting and Sensitive Discipline (VIPP-SD)

Een impressie van bezoeken

Dit is een kortdurende preventieve interventie voor ouders van kinderen van 1 tot 6 jaar. Tijdens een aantal bezoeken bij het gezin thuis leren ouders de wereld te zien door de ogen van hun kind en krijgen zij handvatten voor sensitief opvoedgedrag, het stellen van grenzen en het reguleren van lastig gedrag.

- **Initiatiefnemer:** Instituut Pedagogische Wetenschappen van de Universiteit Leiden (Prof. dr. Femmie Juffer, Prof. dr. Marian Bakermans-Kranenburg en Prof. dr. Marinus van Ijzendoorn)
- **Doelgroep:** ouders met problemen bij sensitief opvoeden of het stellen van grenzen
- **Doelstelling:** gedragsproblemen voorkomen of verminderen door de versterking van opvoedingsvaardigheden van ouders, met aandacht voor positieve interactie en sensitieve disciplineringsstrategieën
- **Methode:** werken via filmopnames, herbekijken van deze opnames met discussie

Voor meer informatie:

<https://www.universiteitleiden.nl/vipp/over-vipp/over-vipp-sd>

&

<https://www.nji.nl/interventies/video-feedback-intervention-to-promote-positive-parenting-and-sensitive-discipline>

Waakzaam zorgen voor tieners

Deze ouderreeks maakt het gedachtegoed 'Nieuwe Autoriteit en Geweldloos Verzet' bruikbaar voor het dagelijks opvoeden van tieners. Begrenzen vanuit nabijheid en zorg, met aandacht voor de positieve relatie tussen de opvoeder en de jongere.

- **Initiatiefnemer:** Sven Bussens
- **Doelgroep:** ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken met kinderen van 12 tot 18 jaar, die vragen, onzekerheden en spanningen ervaren in het dagelijks opvoeden van hun tiener(s)
- **Doelstelling:** ouders voelen zich voldoende competent in de opvoedingscontext, ouders hebben voldoende handvatten om verder te investeren in hun relatie met het kind
- **Methode:** werken in kleinere groepen, thematische bijeenkomsten

Voor meer informatie:

<https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/waakzaam-zorgen-voor-tieners>

Minding the baby

Dit is een interdisciplinair huisbezoek programma dat jonge moeders in risicosituaties op verschillende manieren helpt. Een interventieteam, bestaande uit o.a. een klinisch maatschappelijk werker en een verpleegkundige, werkt op verschillende manieren met moeders en baby's om de reflectieve capaciteiten van moeders te ontwikkelen. De aanpak blijkt bijzonder geschikt te zijn voor getraumatiseerde moeders en hun families aangezien het gericht is op het aanpakken van specifieke relatieverstoringen die voortkomen uit het vroege trauma en de ontspoorde hechtingsgeschiedenis van moeders.

- **Initiatiefnemer:** Yale University, A. Slade, L. Sadler, C. De Dios-Kenn, Denise Webb, J. Currier-Ezepchick, L. Mayes
- **Doelgroep:** moeders van 14 tot 25 jaar
- **Doelstelling:** moeders ontwikkelen en versterken hun reflectieve vaardigheden en de hechtheidsrelatie is sterker
- **Methode:** een interventie die gebruik maakt van een mentaliteitsbenadering

Voor meer informatie:

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16649676/>
&
<https://www.annafreud.org/research/past-research-projects/minding-the-baby/>

Make room for the baby

Perinatal Child-Parent Psychotherapy to Repair Trauma and Promote Attachment

Deze methode is gericht op de traumatische stress en ongunstige levenservaringen van toekomstige ouders. Uitgebreide casussen illustreren manieren om moeders en vaders te helpen begrijpen hoe trauma hen heeft beïnvloed. Daarnaast helpen ze de fysieke en emotionele uitdagingen van het ouderschap te overwinnen, essentiële zorgcompetenties op te bouwen en de veiligheid van hun baby's en zichzelf te waarborgen. De culturele overwegingen in het werken met diverse families worden behandeld aan de hand van specifieke voorbeelden van interventies.

- **Initiatiefnemer:** A. F. Lieberman, M. A. Diaz, G. Castro, G.O. Bucio
- **Doelgroep:** zwangere vrouwen en hun partners van wie de mogelijkheid om een baby op te voeden is aangetast door traumatische stress en ongunstige levenservaringen
- **Doelstelling:** toekomstige ouders met traumatische stress ondersteunen in het zwangerschapsproces
- **Methode:** via uitgebreide cases

Voor meer informatie:

<https://www.guilford.com/books/Make-Room-for-Baby/Lieberman-Diaz-Castro-Bucio/9781462551903>

Basic Trust

Specialisten in trauma en hechting

Deze organisatie werkt vanuit de basis, aan de basis. De basis is het vertrouwen dat een kind heeft in zichzelf en in zijn vaste opvoeders. Vertrouwen dat angsten en bedreigingen overwonnen kunnen worden in de nabijheid van de opvoeders, dat er troost en bescherming is en vertrouwen op passende begeleiding.

- **Initiatiefnemer:** Basic Trust
- **Doelgroep:** ouders
- **Doelstelling:** kinderen herstellen hun basisvertrouwen
- **Methode:** wetenschappelijk beproefde aanpak: intake, psycho-educatie, adviesgesprek, behandeling

Voor meer informatie:

<https://www.basictrust.com/>

Gericht op specifieke doelgroepen

Lotgenotenwerking voor overlevers van kindermishandeling

Weerklank voor overlevers van kindermishandeling

Echo verenigt overlevers van kindermishandeling in Vlaanderen. Samen met en voor overlevers creëert Echo een veilige plaats waar lotgenoten kunnen samenkomen, hun verhaal kunnen delen en (h)erkenning bij elkaar kunnen vinden. Echo reikt de hand uit naar de hulpverlening, ze werken samen en voeren samen strijd tegen kindermishandeling.

- **Initiatiefnemer:** Echo lotgenotenwerking
- **Doelgroep:** lotgenoten, overlevers, de gehele samenleving
- **Doelstelling:** de verenigde stem van overlevers in de samenleving laten weerklanken en het taboe doorprikken
- **Methode:** online bijeenkomsten met max. 10 personen, geleid door een ervaringsdeskundige

Voor meer informatie:

<https://www.echo-lotgenotenwerking.be/>

Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPPP) praatgroepen

Met lotgenoten in contact komen, als jonge KOPPPer of als KOPPPer op leeftijd, helpt altijd. Een KOPPPer blijf je immers je hele leven lang. Ongestoord je verhaal kunnen doen zonder jezelf zorgen te moeten maken over negatieve reacties of onbegrip is tijdens het verwerkingsproces essentieel.

- **Initiatiefnemer:** Similes
- **Doelgroep:** KOPPPer
- **Doelstelling:** Facilitatie van het verwerkingsproces: je verhaal doen in een veilige omgeving zonder negatieve reacties of onbegrip
- **Methode:** praatgroepen

Voor meer informatie:

<https://nl.similes.be/nieuws/kopp-koap-praatgroep-vlaams-brabant>

Ondersteuning en hulp voor slachtoffers

De medewerkers van Slachtofferhulp helpen mensen met de verwerking van een schokkende gebeurtenis. Ze luisteren naar je verhaal, horen hoe het met je gaat en geven informatie en duiding bij gevoelens en stress. Slachtofferhulp biedt zowel emotionele ondersteuning, als juridische informatie, een wegwijzer en praktische ondersteuning aan.

- **Initiatiefnemer:** CAW groep
- **Doelgroep:** mensen die een schokkende gebeurtenis meemaakten en dit verwerken
- **Doelstelling:** mensen krijgen een integrale begeleiding en emotionele ondersteuning bij hun verwerkingsproces
- **Methode:** informatie en ondersteuning bieden

Voor meer informatie:

<https://www.caw.be/hoe-wij-helpen/begeleiding/schokkende-gebeurtenis/slachtofferhulp/>

Gezin onder invloed

Veerkracht van ouders en kinderen versterken

Heel wat kinderen uit de lagere school groeien op in een gezin waar (één van) de ouder(s) kampt met een alcohol- en/of drugprobleem. Het project informeert en ondersteunt lagere schoolkinderen die opgroeien in een gezin onder invloed, via getuigenissen van lotgenootjes en hun ouders.

- **Initiatiefnemer:** Expertisegroep Ouders onder invloed en het Huis van het Kind Leuven
- **Doelgroep:** lagere schoolkinderen die opgroeien in een gezin onder invloed
- **Doelstelling:** de thematiek op de agenda zetten van scholen en organisaties die werken met lagere schoolkinderen, de impact van drug – en alcoholgebruik op het kind belichten en iedere kijker aanzetten tot zelfreflectie
- **Methode:** beeldmateriaal: een sensibiliseringsfilmpje en vier themafilmpjes

Voor meer informatie:

<https://www.vad.be/artikels/detail/gezin-onder-invloed-veerkracht-van-ouders-en-kinderen-versterken>

Bezoekruimtes

Een bezoekruimte biedt een plaats waar een omgangsregeling tussen ouder en kind kan worden uitgebouwd. Er wordt begeleiding voorzien.

- **Initiatiefnemer:** CAW-groep
- **Doelgroep:** minderjarige kinderen na een contactbreuk met ouders, grootouders, broers en zussen of andere belangrijke personen voor het kind
- **Doelstelling:** het opstellen van een omgangsregeling zonder nodige tussenkomst van het CAW en het herstellen van het gebroken contact
- **Methode:** De bezoekruimte werkt met een aantal principes zoals evaluatie van de contacten en het tijdelijke karakter van de bezoekruimte

Voor meer informatie:

[https://www.caw.be/hoe-wij-helpen/
begeleiding/relatie-gezin-omgeving/
bezoekruimte/](https://www.caw.be/hoe-wij-helpen/begeleiding/relatie-gezin-omgeving/bezoekruimte/)

Kinderen uit de knel

Dit is een groepsprogramma voor ouders en hun kinderen in een moeilijke scheiding. De ouders in scheiding zitten soms verwickeld in een strijd over o.a. de zorg voor de kinderen, financiën, de woonsituatie... Ook de kinderen kunnen hieronder lijden. Het traject heeft in België gelopen en loopt nu nog in Nederland.

- **Initiatiefnemer:** Intersectorale samenwerking tussen verschillende diensten in de jeugdhulpverlening: CCG, CAW, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
- **Doelgroep:** gezinnen in een vechtscheiding
- **Doelstelling:** positief ontwikkelingsklimaat creëren voor de kinderen binnen de echtscheiding
- **Methode:** wetenschappelijk gebaseerde traject

Voor meer informatie:

<https://kinderenuitdeknel.nl/> & <https://sites.google.com/a/kinderenuitdeknel.be/kinderenuit-de-knel/aanbod>

Kinderen Adviseren Na Scheiding: KANS!

Deze vzw zet zich in voor kinderen van gescheiden ouders. Zij denken met hen mee en geven tips. Ze leren hen (over)leven met gescheiden ouders. Kinderen dienen zo weinig mogelijk de negatieve ervaringen van een scheiding te ervaren. Via het programma, KANS! kunnen kinderen met gescheiden ouders herkenning, erkenning, perspectief en hoop krijgen.

- **Initiatiefnemer:** vzw Kinderen Adviseren Na Scheiding
- **Doelgroep:** voor alle kinderen en jongeren van gescheiden ouders
- **Doelstelling:** kinderen zo min mogelijk de negatieve gevolgen van een scheiding laten ervaren en hun stem hoorbaar maken
- **Methode:** interactieve workshops, ervaringsdeskundigen en lotgenotenwerking

Voor meer informatie:

<https://kinderenadviserennascheiding.be/>

Hoogspanning in huis

Huis van het kind Leuven wil de spanning tussen (ex)partners uit de leefwereld van kinderen houden.

- **Initiatiefnemer:** Huis van het kind Leuven
- **Doelgroep:** (ex)partners die in een vechtscheiding/spanningsrelatie zitten
- **Doelstelling:** de spanning tussen ouders uit het leven van kinderen houden
- **Methode:** 5-delige interactieve vormingsreeks voor ouders

Voor meer informatie:

<https://www.huisvanhetkindleuven.be/hogspanning-huis>

Tienerouderschap

Fara is een professionele organisatie die luistert, informeert en begeleidt zwangerschapskeuzes zowel voor, tijdens als na de keuze. FARA heeft een aanbod rond kinderswangerschap, ongeplande zwangerschap, prenatale testen, zwangerschapsverlies en tienerzwangerschap. De FARA-medewerkers informeren tienerouders, begeleiden hen in de keuze en ondersteunen hen in het jonge ouderschap. Specifiek organiseren ze moederweekends voor mama's tot 21 jaar en hun kinderen. Daar leren tienermama's elkaar kennen en wisselen ze ervaringen uit.

- **Initiatiefnemer:** Fara samen met Lejo
- **Doelgroep:** moeders tot 21 jaar
- **Doelstelling:** jonge moeders ondersteunen
- **Methode:** weekends en activiteiten

Voor meer informatie:

<https://www.fara.be/>

Ouder ben je niet voor even, wel voor het leven

De Vijver vzw zet een ondersteuningstraject op voor huidige en toekomstige ouders met een verstandelijke beperking waarbij de focus ligt op hun ouderrol en hun wens om ouder te zijn.

- **Initiatiefnemer:** De Vijver vzw
- **Doelgroep:** huidige en toekomstige ouders met een verstandelijke beperking
- **Doelstelling:** faalervaringen ombuigen naar leerervaringen door samen uit te zoeken op welke specifieke wijze ze hun ouderrol kunnen (blijven) vervullen
- **Methode:** een langdurige maar laag intensieve en sterk mee evoluerende ondersteuning waarvoor het RTH-instrument geschikt is

Voor meer informatie:

<https://www.devijvervzw.be/de-vernieuwende-rth-projecten-van-de-vijver-iets-voor-jou/ouder-ben-je-niet-heel-even-wel-voor-het-leven>

BOUWSTEEN 5

Creëer als dienst-
en hulpverlener
de nodige
allianties

Aura XS

Samen, actief op zoek naar verbinding

Met dit pilootproject wil Aura vzw uitsluiting in scholen tegengaan en gedragsproblemen in het basisonderwijs aanpakken door het ontwikkelen, vormen en trainen van fast teams van ondersteuners vanuit de bestaande ondersteuningsnetwerken. Hun aanpak is gericht op 4 doelstellingen met elk hun eigen doelgroep. De eerste doelgroep zijn de leerlingen, opdat ze hun plek op school kunnen behouden met het oog op het realiseren van een positieve schoolloopbaan en het behalen van een kwalificatie. De tweede zijn de leerkrachten, zodat ze hun drive en enthousiasme overeind houden om kennis over te dragen. De derde zijn de ouders, zodat ze in constructieve dialoog met de school kunnen samenwerken. Tot slot is er ook nog de school, opdat de school een deskundig en bewust beleid kan (blijven) voeren.

- **Initiatiefnemer:** vzw Aura (samen met Vormingscentrum LIGANT en Oranjehuis Kortrijk)
- **Doelgroep:** leerlingen die dreigen uitgesloten te worden, de volledige klasgroep, het lerarenkorps en de schoolcontext
- **Doelstelling:** problemen van uitsluiting bij kinderen in de latere schoolloopbaan voorkomen
- **Methode:** interventie van fast teams

Voor meer informatie:

<https://www.vzwaura.be/aura-xs>

Connect 0-4

Dit programma bevordert de preventie, vroegdetectie en vroeginterventie van psychische problemen bij gezinnen met jonge kinderen. Via kortdurende ondersteuning van professionals wil Connect 0-4 handvatten aanbieden aan professionals wanneer zij intuïtief aanvoelen dat er iets gaande is dat van invloed kan zijn op de psychische gezondheid van het jonge kind. De bezorgdheden kunnen gaan over de kindfactoren, maar ook over onderlinge relaties of het contact met de ouders.

- **Initiatiefnemer:** Radar, netwerk Geestelijke Gezondheid Kinderen en Jongeren Oost-Vlaanderen
- **Doelgroep:** alle professionals die in contact komen met Oost-Vlaamse gezinnen met kinderen van -9 maanden tot 4 jaar in hun (gezins-)context
- **Doelstelling:** professionals worden ondersteund
- **Methode:** kortdurende ondersteuning, via een telefonisch consult en/of mobiele interventies in de context

Voor meer informatie:

<https://www.radar.be/connect0-4/>

Brede basiszorg in onderwijs

Rol van pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) en centra voor leerlingenbegeleiding (CLB)

De basis van deze brede basiszorg ligt bij het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding. Het decreet bepaalt dat elke school op het vlak van leerlingenbegeleiding een basisaanbod heeft voor alle leerlingen en extra zorg biedt aan leerlingen voor wie dat niet volstaat.

Zowel het PBD en het CLB spelen hier een belangrijke rol in, daarom is een goede samenwerking tussen hen essentieel.

- **Initiatiefnemer:** PBD en CLB in samenwerking met scholen
- **Doelgroep:** leerlingen
- **Doelstelling:** een betere begeleiding van de leerlingen
- **Methode:** verbindende en constructieve samenwerking

Voor meer informatie:

https://www.clb-kempen.be/wp-content/uploads/2020/04/VrijCLB-NW-RolPBDenCLBinversterkenvanInbegeleidingopschool_20190328.pdf

---

Born in Belgium Professionals

Dit is een project dat een digitale tool aanbiedt, ontwikkeld door en voor professionals die werken met of voor (kwetsbare) zwangere vrouwen. De tool is een online, gedeeld platform dat informatie over de psychosociale situatie van de zwangere vrouw centraliseert en ter beschikking stelt van haar hulp- en zorgverleners uit de (para)medische en sociale sector. Het online platform ondersteunt de hulp- en zorgverleners om tijdens de zwangerschap een volledige omkadering op maat van de psychosociale noden van de zwangere vrouw aan te bieden.

- **Initiatiefnemer:** RIZIV
- **Doelgroep:** professionals die werken met of voor (kwetsbare) zwangere vrouwen
- **Doelstelling:** psychosociale kwetsbaarheden worden tijdig gescreend en informatie wordt correct ter beschikking gesteld, hulp- en zorgverleners kunnen proactief en efficiënt zorg aanbieden, optimalisatie van de toegang tot de zorg
- **Methode:** digitale interactieve tool

Voor meer informatie:

<https://borninbelgiumpro.be/>

Handle with care

Dit is een innovatief samenwerkingsproject in Mechelen tussen politie en onderwijs, na interventies voor situaties van intrafamiliaal geweld. Scholen worden ingelicht over het feit dat er bij een leerling thuis een politie-interventie is geweest. Op die manier kan de school voldoende aandacht geven aan het kind en trachten stress reducerend te werken. De school ontvangt enkel de naam van het kind, en wordt niet op de hoogte gebracht van de inhoud van de interventie.

- **Initiatiefnemer:** VECK in samenwerking met Stad Mechelen
- **Doelgroep:** leerlingen waarbij een politie-interventie is geweest in de thuisomgeving
- **Doelstelling:** leerlingen bijzondere aandacht geven en traumasensitief handelen en reageren
- **Methode:** sensitief reageren, bewustzijn creëren in de school rond traumasensitief handelen

Voor meer informatie:

<https://expertisecentrumkindermishandeling.be/>

Pedagogische trajecten (PeTra)

Dit zijn korte trajecten voor kinderen en jongeren tussen 8 en 16 jaar oud die het een bepaalde periode sociaal en/of emotioneel moeilijker hebben. De vragen kunnen erg verschillend zijn, bijvoorbeeld jongeren die gemakkelijk ruzie maken of die net eerder teruggetrokken zijn. Tijdens deze trajecten gaat de aandacht naar de talenten en naar het werken aan een positieve verbondenheid. Het programma is een afwisseling tussen actie en reflectie waardoor jongeren de kans krijgen om hun sociale vaardigheden te oefenen en beter of anders te gebruiken.

- **Initiatiefnemer:** Opvoedingswinkel Genk, vzw PAS
- **Doelgroep:** kinderen en jongeren (tussen 8 en 16 jaar) die in Genk wonen of naar school gaan
- **Doelstelling:** jongeren krijgen een beter zicht op hun eigen valkuilen, sterktes en relaties met anderen
- **Methode:** een begeleider gaat gedurende 4 maanden aan de slag met het kind, de opvoedingsverantwoordelijken en de school, regelmatige overlegmomenten, enkele groepsprogramma's

Voor meer informatie:

<https://opvoedingswinkel.be/pedagogische-trajecten-petra/#:~:text=ls%20bedoeld%20voor%3A%20Kinderen%20en,melden%20voor%20een%20pedagogisch%20traject.>

Geïntegreerd zorgpad pre- en postnatale zorg

Dit is een intensief partnership tussen ziekenhuizen, huisartsen, vroedvrouwenpraktijken, kraamzorgorganisaties, Kind en Gezin en vele andere partners. Van bij het begin van de zwangerschap staat een team van zorgverleners voor de ouders klaar om te zorgen voor een goede opvolging en ondersteuning van de ouders en de baby, tijdens de zwangerschap en in de kraamperiode. Het zorgpad zorgt voor goede afspraken tussen de verschillende betrokken partners.

- **Initiatiefnemer:** de Bakermat
- **Doelgroep:** aanstaande ouders en pas bevallen ouders
- **Doelstelling:** ouders krijgen een geïntegreerde opvolging en ondersteuning tijdens de zwangerschap en in de kraamperiode
- **Methode:** geïntegreerd traject

Voor meer informatie:

<https://debakermat.be/expertisecentrum/projecten/geintegreerde-pre-en-postnatale-zorg/>

Outreach via Rechtstreeks Toegankelijke Hulp

Merlijn is een multifunctioneel centrum dat kinderen van 0 tot 6 jaar met meervoudige zorgbehoeften en/of autismespectrumstoornis ondersteunt.

Merlijn biedt outreachende ondersteuning aan aan basisvoorzieningen die werken met jonge kinderen. Met hun kennis staan ze andere professionelen bij met advies rond de begeleiding van jonge kinderen met een (vermoeden van) een beperking.

- **Initiatiefnemer:** Merlijn vzw
- **Doelgroep:** basisvoorzieningen jonge kinderen (kinderkribbes, kleuterscholen, diensten kinderopvang)
- **Doelstelling:** professionals nog beter ondersteunen
- **Methode:** gerichte sessies

Voor meer informatie:

<https://merlijnvzw.be/outreach-via-rth/>

BOUWSTEEN 6

Van
vroegsignalering
tot herstel

Vroegsignalering

Group Care Belgium based on Centering Pregnancy Belgium

Group Care is gebaseerd op het Centering Pregnancy model. Het is een andere benadering van zorg waarbij de medische opvolging wordt gecombineerd met gezondheids promotie en ziektepreventie in groep en de ontwikkeling van een duurzaam sociaal netwerk.

- **Initiatiefnemer:** Group Care Belgium, maakt deel uit van vzw Together We Care
- **Doelgroep:** zwangere vrouwen en eventueel hun partners
- **Doelstelling:** zwangere vrouwen participeren actief aan hun eigen zorgproces en welzijnsontwikkeling, ze krijgen voldoende ondersteuning en ze kunnen werken aan hun persoonlijk doelen
- **Methode:** individuele medische controles en groepsgesprekken

Voor meer informatie:

<https://groupcarebelgium.be/>

&

<https://www.opgroeien.be/kennis/themas/groeien-naar-ouderschap/centering-pregnancy-group-care>

Gids voor het bieden van trauma-sensitieve zorg in de kinderopvang

Enhancing the Capacity to combat child abuse through an Integral training and Protocol for Childcare professionals (ECLIPS)

Binnen het expertisecentrum Resilient People van hogeschool UCLL werd een aanbod ontwikkeld voor het ondersteunen van professionals die werken met gezinnen of jonge kinderen (0 – 3 jaar) in het zien van en omgaan met verontrusting over de thuissituatie.

ECLIPS is een Europees onderzoeksproject dat de kinderopvang handvatten wil bieden in het opmerken van en omgaan met verontrusting over de thuissituatie. Het onderzoek werd gecoördineerd door hogeschool UCLL.

- **Initiatiefnemer:** S. Diericks, expertisecentrum Resilient People
- **Doelgroep:** professionals die beroepsmatig in contact komen met jonge kinderen (0 – 3 jaar) en gezinnen
- **Doelstelling:** bewustzijn en vaardigheden opbouwen rond het zien, bespreekbaar maken en omgaan met verontrustende signalen in de leeftijdsgroep van 0 – 3 jaar
- **Methode:** gids, bijkomend zijn er o.a. ECLIPS posters, filmpjes, artikels en publicaties

Voor meer informatie:

https://kuleuven.limo.libis.be/discovery/fulldisplay?docid=lirias3752379&context=SearchWebhook&vid=32KUL_KUL:Lirias&lang=en&adapter=WEBHOOK&tab=LIRIAS&query=any%2Ccontains%2CLIRIAS3752379&offset=0 & <https://research-expertise.ucll.be/nl/eclips>

Gezinscoaches

Gezinscoaches zijn een nabije vorm van dienst- en hulpverlening voor gezinnen. Samen met het gezin denken ze na over de opvoeding en het samenleven als gezin met aandacht voor alle domeinen van het gezinsleven. Het gezin bepaalt zelf waar ze aan wil werken. Soms ondersteunt een opgeleide ervaringsdeskundige in sociale uitsluiting en armoede de gezinscoach en bouwt mee een brug tussen het gezin en de hulpverlener.

- **Initiatiefnemer:** 1 gezin 1 plan, lokale besturen
- **Doelgroep:** kinderen, jongeren of ouders in kwetsbare situaties
- **Doelstelling:** het gezin groeit dichterbij elkaar toe en de onderlinge relaties worden versterkt
- **Methode:** coaching aan huis, vertrekken vanuit de eigen krachten

Voor meer informatie:

<https://www.1gezin1planaanzet.be/nl/voor-gezinnen/gezinscoach>

&

<https://www.vind-een-coach.be/zoeken/2800-mechelen/gezinscoach-gezinscoaching.html>

SPARK36

Signaleren van Problemen en Analyseren van Risico bij (opvoeden en ontwikkeling van) Kinderen

SPARK heeft als doel de zorgbehoeften van ouder(s) van het jonge kind in kaart te brengen om vroegsignalering van ontwikkelingsproblemen mogelijk te maken. De SPARK-methode ondersteunt verpleegkundigen bij het voeren van gesprekken over de opgroeisituatie van het jonge kind.

- **Initiatiefnemer:** Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg
- **Doelgroep:** ouders en CLB-jeugdverpleegkundigen
- **Doelstelling:** een haalbaar, valide en betrouwbaar instrument implementeren in de dagelijkse CLB-praktijk
- **Methode:** gespreksstructuur die de unieke situatie per gezin in kaart brengt en de basis vormt voor verdere opvolging

Voor meer informatie:

<https://www.vwvj.be/nl/spark36-project>

1712

Een professionele hulplijn voor vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling.

- **Initiatiefnemer:** samenwerking tussen CAW en de Vertrouwenscentra Kindermishandeling
- **Doelgroep:** voor elke burger met een vraag over (lichamelijk, psychisch en emotioneel) geweld, misbruik en kindermishandeling
- **Doelstelling:** mensen die met vragen worstelen een luisterend oor bieden, adviseren en verwijzen naar bijkomende hulplijnen
- **Methode:** telefonische en online hulp

Voor meer informatie:

<https://1712.be/nl>

Kindreflex

Dit instrument stimuleert hulpverleners die werken met volwassenen, om met hun cliënten een gesprek te voeren over het thema ouderschap. Ouders krijgen de kans om in alle vrijheid over de kinderen en hun bezorgdheden te praten. Daarnaast helpt de Kindreflex de hulpverleners verontrustende gezinssituaties te detecteren en de veiligheid zo snel mogelijk te herstellen.

- **Initiatiefnemer:** Vlaams Expertisecentrum Kindermishandeling vzw
- **Doelgroep:** hulpverleners die werken met volwassen cliënten (geestelijke gezondheidszorg, ziekenhuizen, justitiehuizen, CAW's)
- **Doelstelling:** ouders bijstaan en ondersteunen in het ouderschap
- **Methode:** instrument bestaande uit 6 stappen om een gesprek te voeren

Voor meer informatie:

<https://kindreflex.be/over-de-kindreflex/>

Vorming rond preventie kindermishandeling van consultatiebureau-artsen

Consultatiebureau-artsen worden opgeleid om kindermishandeling te herkennen bij kinderen tot 2,5 jaar. Ze beschikken hiervoor over een 'stappenplan voor het omgaan met verontrustende opvoedingssituaties/ signalen van (mogelijke) kindermishandeling'. Belangrijk hierbij is dat de arts via casusbesprekingen een beroep kan doen op collega's uit het team zoals de psychopedagoog, verpleegkundige, maatschappelijk werker en gezinsondersteuner. Ook extern advies kan betrokken worden.

Consultatiebureau-artsen worden ook opgeleid om de ouder-kindrelatie te observeren bijvoorbeeld tijdens het vaccineren en het uitvoeren van het ontwikkelingsonderzoek Van Wiechen. Het (mentaal) welzijn van de ouder wordt expliciet bevraagd. Op het consult van 4 weken geeft de arts informatie over het Shaken Infant Syndrome (SIS).

- **Initiatiefnemer:** Kind & Gezin
- **Doelgroep:** consultatiebureau-artsen
- **Doelstelling:** vroegtijdig herkennen van kindermishandeling en de ouder-kindrelatie verbeteren
- **Methode:** een stappenplan dat kan bestaan uit volgende delen: signalen in kaart brengen, overleg met collega's en/ of advies vragen, gesprek met de ouder, grondige bespreking met expert, beslissen over hulp/melden, opvolgen en bijsturen

Voor meer informatie:

<https://www.kindengezin.be/nl/professionelen/sector/consultatiebureau-arts/vorming-en-onderzoek>

Kookos

Ongewone start bij geboorte

Wanneer een kind prematuur geboren is of op de dienst neonatologie heeft gelegen, kan er onzekerheid optreden bij het vooruitzicht het kindje mee naar huis te nemen. De begeleiders van het Kookos team bieden Kortdurende Ondersteuning aan Ouders van een Kind met een Ongewone Start.

- **Initiatiefnemer:** Resonsans vzw
- **Doelgroep:** ouders waarvan het kindje prematuur geboren is of op de dienst neonatologie heeft gelegen
- **Doelstelling:** ouders ondersteunen tijdens een onzekere periode
- **Methode:** een begeleiding van maximaal 1 jaar die reeds start in het ziekenhuis

Voor meer informatie:

<https://resonsansvzw.be/begeleiding-0-tot-21-jaar/prematuren/>

Start West-Vlaanderen

Ouders met kinderen met een (vermoeden van) beperking hebben veel vragen. Start West-Vlaanderen gaat samen met ouders op zoek naar een antwoord op de vragen en verleent advies. Er wordt gekozen uit een begeleidingspakket van opvoedingsadvies, ontwikkelingsstimulatie, communicatie, inclusief onderwijs etc.

- **Initiatiefnemer:** Start West-Vlaanderen
- **Doelgroep:** ouders van een kind met een beperking
- **Doelstelling:** beter inspelen op de ontwikkeling van een kind met een beperking
- **Methode:** begeleidingspakket met o.a. opvoedingsadvies, ontwikkelingsstimulatie, communicatie, inclusief onderwijs etc.

Voor meer informatie:

<https://www.startwestvlaanderen.be/ons-aanbod/kinderen>

Hulpverlening, zo vroeg en zo nabij mogelijk

Aanspreekpunt integriteit (API)

Sinds 2018 dient elke erkende jeugdwerkorganisatie een aanspreekpunt integriteit (API) aan te stellen. Bovendien moet dit API tegen eind 2019 een opleiding gevolgd hebben. Deze API is de persoon die men kan contacteren als er sprake is van een integriteitsschending binnen een jeugdorganisatie. De Ambrassade geeft vormingen aan de API's waarin ze een toolbox krijgen waarmee ze aan de slag kunnen gaan. Hiervoor baseren ze zich op de preventiedriehoek. Tot slot zorgen ze ervoor dat je de juiste partners leert kennen om op maat van de eigen organisatie aan de slag te kunnen gaan.

- **Initiatiefnemer:** De Ambrassade, in samenwerking met Pimento en Tumult
- **Doelgroep:** elke nieuwe API of API die nood heeft aan een opfrissing en jeugdwerkers die aan de slag willen gaan met de integriteit van jongeren
- **Doelstelling:** API's voorzien van de nodige tools en kennis om hun integriteitsbeleid op maat van de organisatie te ontwikkelen en te implementeren
- **Methode:** 2-daagse vorming

Voor meer informatie:

<https://ambrassade.be/nl/kennis/artikel/aanspreekpunt-integriteit>

&

<https://ambrassade.be/nl/kalender/aan-de-slag-met-api-s-mrt-2021>

Vorming huiselijk geweld

Patiënten brengen huiselijk geweld zelden zelf ter sprake. De omgeving van gezinnen waar huiselijk geweld optreedt merkt de signalen niet altijd op. Wanneer signalen van geweld toch opgemerkt worden is er vaak handelingsverlegenheid bij de omgeving en bij professionals. De huisarts bevindt zich in een sleutelpositie om huiselijk geweld te identificeren en de samenwerking met andere hulpverlening op te zetten. Samen met diverse partners organiseert Domus Medica diverse vormingen en biedt het praktijkondersteuning aan.

- **Initiatiefnemer:** Domus Medica
- **Doelgroep:** huisartsen
- **Doelstelling:** identificeren van en handelen bij huiselijk geweld
- **Methode:** online modules, pakketten en praktijkondersteuning

Voor meer informatie:

<https://www.domusmedica.be/richtlijnen/themadossiers/themadossier-huiselijk-geweld>

CAVAsa

Het project #CAVAsa is een samenwerkingsverband waarbij huisapothekers mensen met psychosociale hulpvragen vlotter kunnen helpen. Dit kan o.a. gaan over depressieve klachten, een ingrijpende gebeurtenis verwerken en stress. De huisapothekers informeert patiënten over de werking van het CAW en indien gewenst kan de huisapotheker de patiënten aanmelden bij het CAW.

- **Initiatiefnemer:** CAW en Vlaams Apothekers Netwerk (VAN)
- **Doelgroep:** huisapothekers en patiënten
- **Doelstelling:** mensen met psychosociale hulpvragen vlotter verder helpen
- **Methode:** informatie verlenen

Voor meer informatie:

<https://www.cavasa.be/>

Outreachend consult door Ondersteuningscentra Jeugdzorg (OCJ)

Hulpverleners die in hun werksituatie geconfronteerd worden met een verontrustende opvoedingssituatie en vragen hebben over de aanpak kunnen contact opnemen met het consultteam van de ondersteuningscentra jeugdzorg. Een outreachend consult is een uitbreiding op het telefonisch consult en betekent dat twee consultgevers ter plaatse komen. Een hulpverlener kan hierop een beroep doen als hij vastloopt bij een concrete case waarin reflectie omtrent de verontrusting noodzakelijk is.

- **Initiatiefnemer:** Agentschap Opgroeien, Jeugdhulp
- **Doelgroep:** hulpverleners
- **Doelstelling:** het brengt reflectie en verdieping bij de hulpverleners omtrent de verontrusting, het opent nieuwe perspectieven, het draagt bij tot de creatie van gedeelde verantwoordelijkheid en partnerschap
- **Methode:** consultgevers komen ter plaatse bij de hulpverlener

Voor meer informatie:

https://www.jeugdhulp.be/sites/default/files/publications/outreachend_consult_folder.pdf

---

Adviesverlening Vertrouwenscentra Kindermishandeling

Hulpverleners die in hun werksituatie geconfronteerd worden met (een vermoeden van) kindermishandeling, kunnen bij de vertrouwenscentra terecht voor advies, consult en coaching. De thematiek wordt anoniem besproken en er wordt samen gezocht naar mogelijkheden. De hulpverlener blijft de zorgverantwoordelijkheid dragen.

- **Initiatiefnemer:** Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
- **Doelgroep:** situaties waarbij een vermoeden of een risico van kindermishandeling is
- **Doelstelling:** gepaste oplossingen vinden en verdere hulpverlening introduceren
- **Methode:** een traject opstarten met alle betrokken hulpverlening over diagnostiek, verdere hulpverleningstappen en/of gesprekken met ouders en kinderen

Voor meer informatie:

<https://www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be/voor-hulpverleners/>

Amber-Voorzorg

Dit zijn intensieve huisbezoek programma's voor zeer kwetsbare zwangere vrouwen en gezinnen met heel jonge kinderen die te maken hebben met een opeenstapeling van problemen. Zij krijgen ondersteuning van een gespecialiseerde verpleegkundige die ondersteuning biedt bij de zwangerschap, het ouderschap, verzorging en opvoeding, gezondheid, levensontwikkeling en bij het krijgen van betere toegang tot hulp.

- **Initiatiefnemer:** Nederlands Centrum Jeugdgezondheid / CKG De Schommel
- **Doelgroep:** kwetsbare zwangere vrouwen en gezinnen met heel jonge kinderen
- **Doelstelling:** verbetering van het zwangerschaps- en geboorteproces voor moeder en kind, de gezondheid en de ontwikkeling van het kind verbeteren, de persoonlijke ontwikkeling van de moeder en haar mogelijkheden voor opleiding en werk verbeteren
- **Methode:** huisbezoeken en gerichte ondersteuning op maat

Voor meer informatie:

https://expoo.be/sites/default/files/2022-06/draaiboek_amber.pdf"draaiboek_amber.pdf (expoo.be)

&

<https://www.ncj.nl/onderwerp/voorzorg/>

Signs of Safety, Veilig Thuis

Het model van Signs of Safety wil veiligheid creëren bij gezinnen waar kindermishandeling werd gesignaleerd of wordt vermoed. De veiligheid komt er doordat ouders en hun sociaal en professioneel netwerk samen tot een plan komen. Dit moet leiden tot een veilige situatie, ook als de bedreigingen die er waren voor de kinderen, blijven aanhouden.

- **Initiatiefnemer:** ontwikkeld door Andrew Turnell en Steve Edwards
- **Doelgroep:** gezinnen waar kindermishandeling gesignaleerd werd of wordt vermoed
- **Doelstelling:** installeren van veiligheid voor kinderen in het gezin
- **Methode:** instrumenten zoals een genogram en een veiligheidscirkel om de professional te ondersteunen

Voor meer informatie:

<https://www.expoo.be/themas/pedagogische-visies-en-modellen/signs-of-safety>

Zorggarantie jonge kind

Met zorggarantie bij (dreigende) uithuisplaatsing van een jong kind wordt in de meest precare situaties de kansrijke vroege ontwikkeling maximaal ondersteund. Het gaat om samenwerking tussen dienst- en hulpverleners om zo maximaal mogelijk uithuisplaatsing te voorkomen.

- **Initiatiefnemer:** Agentschap Opgroeien
- **Doelgroep:** ongeboren en heel jonge kinderen (van -9 maanden tot 3 jaar) die zich in erg precare situaties bevinden en bij wie er sprake is van dreigende uithuisplaatsing
- **Doelstelling:** kwaliteitsvolle en duurzame oplossingen voor het kind
- **Methode:** via een partnerschap met alle betrokken actoren inzetten op het informeel netwerk van het kind

Voor meer informatie:

<https://www.opgroeien.be/over-opgroeien/projecten/zorggarantie-jonge-kind#:~:text=Zorggarantie%20jonge%20kind%20is%20bedoeld,sprake%20is%20van%20dreigende%20uithuisplaatsing.>

Miriam-projecten

Het MIRIAM-programma richt zich tot alleenstaande moeders in armoede. Het project gaat uit van een holistische aanpak waarbij gefocust wordt op de verschillende levensdomeinen van het doelpubliek.

- **Initiatiefnemer:** POD Maatschappelijke Integratie
- **Doelgroep:** alleenstaande moeders
- **Doelstelling:** het sociaal isolement en de onzekerheden bij alleenstaande moeders in moeilijkheden doorbreken
- **Methode:** samen met casemanagers werken maatschappelijk werkers met de alleenstaande moeders

Voor meer informatie:

<https://www.mi-is.be/nl/miriam>

Gespecialiseerde hulpverleningspraktijken

Multisysteemtherapie (MST)

Dit is een intensieve gezinsbegeleiding in de thuissituatie. De begeleiding richt zich op het verminderen van de ernstige gedragsproblemen van de jongere en versterkt de probleemoplossende vaardigheden van het gezin, de opvoedvaardigheden van de opvoeders en het sociale netwerk. Op die manier vergoot de veerkracht van het gezin en is het gezin beter in staat de problemen zelf op een duurzame manier op te lossen.

- **Initiatiefnemer:** de theorie werd ontwikkeld door S. Henggeler
- **Doelgroep:** gezinnen met jongeren van 10 tot 19 jaar die ernstige gedragsproblemen vertonen
- **Doelstelling:** het voorkomen of verkorten van het uithuisplaatsen van de jongere
- **Methode:** intensieve gezinsbegeleiding van gemiddeld 4 tot 5 maanden waarbij een gezin 24/7 een begeleider ter beschikking heeft

Voor meer informatie:

<https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken/multisysteemtherapie-mst>

Lighthouse parenting

Dit programma is ontwikkeld om het vermogen van ouders te vergroten om nieuwsgierig te zijn naar de innerlijke wereld van hun kind, hun kinderen helder te begrijpen, misverstanden in de relatie met hun kind te begrijpen en schadelijke reacties op die momenten van misverstanden te remmen en zo de relatie te herstellen wanneer deze beschadigd is.

- **Initiatiefnemer:** G. Bryne, M. Slead, N. Midgley, R. P. P. Fearon, C. Mein, A. Bateman, P. Fonagy
- **Doelgroep:** gezinnen waar kinderen het risico lopen mishandeld te worden. Moeilijk bereikbare ouders, die doorgaans geen baat hebben bij opvoedingsprogramma's
- **Doelstelling:** het voorkomen van kindermishandeling door het bevorderen van sensitief ouderschap bij ouders
- **Methode:** vorming en online tools

Voor meer informatie:

<http://lighthouseparenting.net/>

Middle Childhood Attachment Based Family Therapy (ABFT)

Dit is een kortdurende systeemtherapeutische interventie waarin jongeren en hun ouders een verbindend traject doorlopen om samen sterker te staan in het omgaan met uitdagingen en problemen.

- **Initiatiefnemer:** KULeuven, L. V. Vlierberghe, G. Diamond, G. Bosmans
- **Doelgroep:** het gezin
- **Doelstelling:** de banden tussen familieleden zijn sterk en stress in de thuisomgeving krijgt minder kans om de bovenhand te nemen
- **Methode:** opleidingstraject met o.a. webinars, introductieworkshops en een intervisie-supervisie aanbod

Voor meer informatie:

<https://ppw.kuleuven.be/ppwcontinuo/aanbod/abft>

&

<https://ppw.kuleuven.be/abft/watisabft>

Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR)-therapie

Dit is een therapie voor mensen die last blijven ervaren van de gevolgen van een schokkende ervaring. Het is bekend als de oogbewegingstherapie en het is een therapeutische methode die verder gaat dan het bieden van inzichten. Zowel gevoelens als lichaamssensaties worden actief betrokken in de therapie waardoor een diepere heling mogelijk wordt.

- **Initiatiefnemer:** het werd voor het eerst beschreven door Dr. Francine. Shapiro
- **Doelgroep:** jonge kinderen en jongeren, volwassenen en ouderen
- **Doelstelling:** de klachten en de effecten van schokkende gebeurtenissen verminderen
- **Methode:** het is een specifieke methode die begrepen kan worden binnen een ruimer theoretisch model, namelijk Adaptive Information Processing (AIP)

Voor meer informatie:

<https://emdr-belgium.be/informatie-over-emdr/>

Neurosequential Model of Therapeutics (NMT)

Dit model is een ontwikkelingsgevoelige, biologische respectvolle benadering om te werken met kinderen, jongeren en volwassenen die vroege tegenspoed, trauma en verwaarlozing hebben meegemaakt. Verschillende principes van neurologische ontwikkeling worden hier geïntegreerd in een holistische benadering van een kind en zijn context.

- **Initiatiefnemer:** Bruce D. Perry
- **Doelgroep:** professionals die werken met kinderen, jong volwassenen en volwassenen die trauma meemaakten
- **Doelstelling:** een beter begrip over wat er in het verleden gebeurd is
- **Methode:** het is een benadering van klinisch werk dat verschillende kernprincipes van neurologische ontwikkeling integreert in een holistische benadering van het kind, het gezin en hun bredere gemeenschap

Voor meer informatie:

<https://www.neurosequential.com/nmt>
&
<https://sussexpsychology.co.uk/neurosequential-model-therapeutics/#:~:text=The%20Neurosequential%20Model%20of%20Therapeutics%20is%20a%20developmentally%20sensitive%2C%20biologically,early%20adversity%2C%20trauma%20and%20neglect> & <https://www.neurosequential.com/>

Intensieve ondersteuning kwetsbaar en jong (aanstaand) ouderschap

Centra voor integrale gezinszorg bieden opvang voor aanstaande ouders of ouders met heel jonge kinderen aan. Tijdens de begeleiding ondersteunen ze het ouderschap: de gezondheid en het welbevinden van het gezin, een goede woon- en leefomgeving, de emotionele bescherming van de gezinsleden en een veilige hechting tussen ouder en kind.

- **Initiatiefnemer:** Centrum voor Integrale Gezinszorg
- **Doelgroep:** (toekomstige) ouders tot wanneer het kindje 2,5 jaar is, één van de ouders is bij aanmelding jonger dan 25 jaar
- **Doelstelling:** begeleiding op verschillende levensdomeinen zoals praktisch, administratief en pedagogisch
- **Methode:** de veiligheid, integriteit, emotioneel welbevinden en de ontwikkelingskansen van het jonge kind versterken

Voor meer informatie:

<https://www.cigvlaanderen.org/>

&

<https://www.wissel.be/afdelingen/de-shelter>

Espero

Intensieve begeleiding op maat van jongeren met ernstige psychosociale moeilijkheden, met aandacht voor traumabegeleiding

In deze begeleiding worden gezinnen en jongeren waar het samenleven moeilijk loopt intensief ondersteund. Het gaat om een mix-op-maat van verblijf in een leefgroep, individuele therapie en gezinswerking. De methode wordt aangepast aan de noden van de gezinnen en jongeren.

- **Initiatiefnemer:** OBC Espero
- **Doelgroep:** gezinnen en jongeren waarbij het samenleven even moeilijk loopt
- **Doelstelling:** gezinnen en jongeren begeleiding en ondersteuning bieden
- **Methode:** mix-op-maat van verblijf in een leefgroep, individuele therapie en gezinswerking

Voor meer informatie:

<http://www.obc-espero.be/>

Moeder- en Kind eenheden

Moeder en kind eenheden zijn behandel- en expertisecentra voor zwangere vrouwen en jonge moeders die te kampen hebben met psychische moeilijkheden voor en na de bevalling. De behandeling richt zich enerzijds op de psychiatrische problematiek van de moeder, en anderzijds op het handhaven of verbeteren van de band tussen moeder en baby. Verder is er oog voor de ontwikkeling van de baby en het uitbouwen van een ondersteunende context voor het jonge gezin.

- **Initiatiefnemer:** Verschillende organisaties, bijvoorbeeld Karus, Bethanië-Emmaüs
- **Doelgroep:** zwangere vrouwen en jonge moeders
- **Doelstelling:** ontwikkeling van de relatie met het kind na de bevalling
- **Methode:** thuisbehandeling, dagbehandeling, opname

Voor meer informatie:

<https://www.moederbaby.be/>

&

<https://www.karus.be/ons-aanbod/zorgprogrammas/moeder-en-baby>

BOUWSTEEN 7

Samen lerend doen wat werkt

Databank kwaliteitsvolle praktijken

Het Agentschap Opgroeien wil kennis en inzichten over kwaliteitsvolle en onderbouwde werkwijzen om kinderen en gezinnen te ondersteunen en te begeleiden bij elkaar brengen en nuttig maken voor professionals en het beleid. Deze databank biedt een overzicht van kwaliteitsvolle praktijken uit Vlaanderen en Brussel van en voor professionals die werkzaam zijn binnen het jeugd- en gezinsbeleid.

- **Initiatiefnemer:** Agentschap Opgroeien
- **Doelgroep:** voor professionals, van preventie tot hulpverlening, binnen het jeugd- en gezinsbeleid
- **Doelstelling:** een kansrijk opgroeien voor alle kinderen en jongen en hun gezinnen in Vlaanderen en Brussel
- **Methode:** online databank in ontwikkeling

Voor meer informatie:

<https://www.opgroeien.be/kennis/databank-kwaliteitsvolle-praktijken>

---

www.preventiemethodieken.be

Dit is een databank met alle onderbouwde preventiemethodieken die gebruikt worden binnen het Vlaams preventiebeleid, met zoekfilters voor thema's (middelengebruik, geestelijke gezondheidsbevordering, ...) en settings (gezin, onderwijs, ...).

- **Initiatiefnemer:** Departement Zorg
- **Doelgroep:** brede publiek en alle partners onderwijs, welzijn, werk, vrije tijd....
- **Doelstelling:** een gezondere samenleving
- **Methode:** online databank

Voor meer informatie:

<https://www.preventiemethodieken.be/>

Methodieken van Gezond Leven rond mentaal welzijn

Via de website van Gezond Leven vind je heel wat informatie, materialen, vormingsmogelijkheden rond mentaal welzijn en geestelijke gezondheidsbevordering.

- **Initiatiefnemer:** Vlaams Instituut Gezond Leven
- **Doelgroep:** iedereen
- **Doelstelling:** bevorderen van mentaal welzijn en geestelijke gezondheid
- **Methode:** informatie- en kennisdeling, vorming

Voor meer informatie:

<https://www.gezondleven.be/themas/mentaal-welbevinden>

Netwerken en regionale samenwerking

Netwerkend leren en ontwikkelen

Een lerend netwerk voor alle partners rond zorg, welzijn, onderwijs, overheid en andere stakeholders die samen vorm geven aan de dienst- en hulpverlening binnen regio Utrecht. Door gezamenlijk het gesprek aan te gaan over de kennis en competenties van werknemers is er een beter zicht op de behoefte aan opleiding en ontwikkeling. Deze verzamelde inzichten moeten ook leiden tot een betere opleiding van (aankomend) zorgprofessionals en een betere aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

- **Initiatiefnemer:** Utrechtzorg - arbeidsmarktorganisatie
- **Doelgroep:** partners van zorg en welzijn, onderwijs, overheid en andere stakeholders
- **Doelstelling:** Zorgprofessionals worden beter opgeleid en er is een betere aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt
- **Methode:** lerend netwerk

Voor meer informatie:

<https://utrechtzorg.net/diensten/netwerken/netwerk-leren-en-werken>

Infant referenten

Referenten 'Jonge kind' binnen het programma Crosslink van de GGZ-netwerken ondersteunen en faciliteren per provincie allerlei initiatieven die met jonge kinderen en hun ouders aan de slag gaan. Door letterlijk de deur te openen voor elkaar, willen de diensten stimuleren om elkaar te leren kennen en expertise te delen.

- **Initiatiefnemer:** Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) netwerken
- **Doelgroep:** alle initiatieven die met jonge kinderen en hun ouders werken
- **Doelstelling:** kennis vergroten, drempels bij doorverwijzing verlagen en samenwerking verlagen
- **Methode:** provinciale werkgroepen, casusoverleg, studiedagen, consult en advies

Voor meer informatie:

<https://www.waimh-vlaanderen.be/nl/interessante-links>

BOUWSTEEN 8

Versterk medewerkers en organisaties

Gids voor het ontwikkelen van traumasensitieve organisaties

Het is belangrijk dat organisaties die zorgen voor en werken met kinderen en jongeren in de residentiële jeugdhulpverlening, trauma herkennen, hierop inspelen en hulp bieden. Hiertoe dient een organisatie traumasensitief te worden en te werken. Een manier om dit te bereiken is via een proces dat organisatieontwikkeling wordt genoemd. Dit betekent dat er stappen worden ondernemen om het beleid, de strategieën en de processen positief te veranderen om de capaciteit, werkwijze en doeltreffendheid van de organisatie te verbeteren. Traumasensitieve praktijken dienen geïntegreerd te worden in systemen, beleidslijnen en procedures zodat ze een standaard werkwijze worden.

- **Initiatiefnemer:** SOS Kinderdorpen Internationaal
- **Doelgroep:** organisaties die actief zijn in de jeugdhulp
- **Doelstelling:** traumasensitieve organisaties ontwikkelen
- **Methode:** een praktische gids

Voor meer informatie:

<https://www.sos-kinderdorpen.be/files/nl-organisational-development-web-6272472edb19d.pdf>

Grenswijs

Maak beleid rond integriteit en betrek je team

Dit is een tool die je helpt om een beleid op te stellen rond psychische, emotionele en lichamelijke integriteit.

- **Initiatiefnemer:** Sensoa, Icoba en Pimento
- **Doelgroep:** breed scala aan organisaties
- **Doelstelling:** in de organisatie is er een beleid dat afgestemd is rond psychische, emotionele en lichamelijke integriteit
- **Methode:** tool die je begeleidt bij het uitschrijven van je beleid

Voor meer informatie:

<https://www.grenswijs.be/>

Sidekick Academy

Sidekick Academy is een online platform dat leerkrachten tools en opleidingen aanbiedt om leerlingen mentaal te ondersteunen of hen een duw in de juiste richting te geven. Tal van topics die leerkrachten dagelijks op hun bord krijgen komen aan bod, zoals pestgedrag op school, jongeren die angst ervaren door de oorlog en Covid-19.

- **Initiatiefnemer:** DPG Media
- **Doelgroep:** leerlingen op school
- **Doelstelling:** ondersteunen van leerkrachten in het bevorderen van het mentaal welzijn van de leerlingen
- **Methode:** onlineplatform

Voor meer informatie:

<https://www.dpgmediagroup.com/nl-BE/officiële-start-rode-neuzen-academy>

